

Naročnina mesečno 15 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.

Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.
Telefon 4001—4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 15 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni.

Filiale: Novo mesto.

SC

OV

ENE

EC

Il Bollettino No 634

Il nemico respinto ad oriente di Mechili

Quattro velivoli nemici abbattuti

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica:

Un gruppo esplorante nemico ha attaccato un nostro caposaldo a oriente di Mechili: dopo breve combattimento è stato respinto e costretto a ripiegare. Violente tempeste di sabbia hanno ostacolato in Cirenaica la attività delle opposte forze aeree: Quattro velivoli avversari sono stati abbattuti dalla caccia germanica.

Sono proseguite le azioni diurne e notturne della aviazione contro la isola di Malta: Importanti obiettivi risultano colpiti e alcuni aerei distrutti al suolo.

Vojno poročilo št. 634

Sovražnik odbit vzhodno od Mekilija

Štiri sovražna letala sestreljena

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Sovražna izvidniška skupina je napadla neko našo utrjeno postojanko vzhodno od Mekilija. Po kratki bitki je bila odbita in prisiljena k umiku. Močni pešeni viharji so v Cirenaiki ovirali delovanje letalstva: nemška lovška letala so sestrelila 4 nasprotna letala.

Na otok Malto so se nadaljevali dnevni in nočni zračni napadi. Važni cilji so bili zadeti in nekaj letal je bilo uničenih na zemlji.

Govor ministra Lorkoviča

Hrvatsko ljudstvo je globoko hvaležno Mussoliniju, ki mu je dal lastno državo

Zagreb, 25. febr. AS. Včeraj je imel minister Mladen Lorković v Saboru dolg govor o zunanjih politiki neodvisne države Hrvatske. Rekel je, da njene naloge temelje na dveh najnujnejših:

1. Potegniti na zgodovinskih, kulturnih in ozemeljskih temeljih v sklopu nove Evrope meje nove Evrope in ohraniti Hrvatske s sosedi. 2. Ustanoviti organizem, ki bo sposoben izpolniti to nalogo. Nato je govoril o tisočletni hrvatski zgodovini, o Poglavinovem življenju v izgnanstvu v Italiji med leti 1929. in 1941., kjer je užival prijateljsko zaščito Ducejevo in določil osnovna načela nove države, opirajoč se na tesno in lojalno prijateljstvo fašističnega Imperija. Hrvatska je nezlomljivo navezana na Os Rim-Berlin. V vojni Italije in Nemčije proti bivši Jugoslaviji so Hrvati nestrpnostno ripkacovali italijanskim in nemškim čet. Nato je popisoval dogodke od 10. aprila 1941. ko je bila Hrvatska po 837 letih zopet obnovljena, kako je sklenila pogodbo o mejah med Italijo in Nemčijo ter s pogodbo o jamstvu in sodelovanju, ki sta jo podpisala Duce in Poglavin, po kateri nudi Italija Hrvatski pomoč kot členu nove Evrope, ter ji za 25 let jamči politično in ozemeljsko neodvisnost. Za to osnovno pogodbo je hrvatsko ljudstvo globoko hvaležno Duceju. Pri teh besedah se je Sabor obrnil proti tribuni, kjer je sedel italijanski poslanik Cassertano in navdušeno vzklikal Duceju.

Po Čangkajškovem obisku v Indiji:

Čangkajšek se pri Angležih zavzema za neodvisnost Indije

Rim, 25. febr. AS. Zanimivo, čeprav brdko zadje potovanja, ki ga je naredil v Indijo maršal Čangkajšek, razkriva danes razlaga, ki jo je objavil diplomatski urednik angleške agencije Reuter. Iz nje končno zvemo za vsebino neuradnih pogovorov, ki jih je kitajski vrhovni poveljnik imel z različnimi indijskimi političnimi prvaki. Indijci so Čangkajška prosili, naj se pri angleški vladi zavzame, da bi Indija dobila toliko zaželeno neodvisnost, katero ji je Anglija velikokrat obljubila, a je do zdaj Indijci niso še dobili.

Indijci so očitno računali na vpliv, ki ga Čangkajšek lahko ima v Angliji, katera je po ustih svojega ministrskega predsednika povedala, da vidi v Čangkajškovi Kitajski eno poglavitnih dejstev za angleško in ameriško zmago. Slovesnosti, ki so jih kitajskemu vrhovnemu poveljniku prirejale angleške oblasti v Indiji, podelitev baronekega naslova, ki ga je Čangkajšku dal indijski podkralj, vse to je močno vplivalo na Indijce, ki so domnevali, da bi Čangkajšek mogel biti najboljši in najvplivnejši boter njihovim težnjam.

Ko se je Čangkajšek vrnil domov, je res podelil angleški vladi oklic, v katerem zahteva, naj Anglija da Indiji čimprej stvarno politično oblast.

Začel se je boj za Rangoon

Mesto v naglici izpraznjujejo — Zasedba Sumatre hitro napreduje — Japonski nastop na Novi Gvineji

Bangkok, 25. febr. AS. Izpraznjevanje Rangoona se nadaljuje. 2000 beguncev iz Rangoona je priselo z ladjo v Kalkuto.

Tokio, 25. febr. AS. Novice iz birmanske fronte pravijo, da se japonske čete približujejo Rangoonu navzlic tropski tročini, ki se je začela. Japonski vojaki imajo premalo vode. V vaseh je dosti vodnjakov, toda voda v njih je nezdružljiva in nepitna. Prebivalstvo japonske vojske pristrčno sprejema, jim nudi sadje in kavo ter jim izkazuje hvaležnost za osvoboditev izpod angleškega gospodarstva.

Saygon, 25. febr. AS. Avstralsko uradno vojno poročilo pravi, da je oddelek japonskih bombnikov v spremstvu loveev dvakrat zaporedoma napadel Fort Moresby na južni obali Nove Gvineje. Škoda še ni znana.

Manila, 25. febr. AS. Oddelek japonskih bombnikov so 22. in 23. februarja izvedli vrsto napadov na postojanke, ki jih drže ameriški oddelki pod poveljstvom generala McArthurja. Ti oddelki so oblegani že s kopnega. Ameriška obramba je imela zelo veliko škodo zaradi japonskih bombnikov, ki niso naleteli na noben odpor protiletalskega topništva. Nasprotnikov odpor je znatno oslabilen.

Stockholm, 25. febr. AS. List »Svenska Dagbladet« je izvedel iz Batavije, da se je položaj otoka Jave v zadnjih 24 urah zelo poslabšal. Angleški vojaški opazovalci pravijo, da prihod zloglasnih letelihi trdnjav zaveznike stvari ni izboljšal. Nizozemske vojaške oblasti zahtevajo mnogo večjo letalsko pomoč, kakor jo morejo Angleži nuditi.

Tokio, 25. febr. AS. Cesarški glavni stan poroča, da je japonsko letalstvo napadlo vojaške cilje na Javi. 68 sovražnih letal je bilo uničenih v zračnih bojih, oziroma na letališčih v Bandoengju, Bataviji in drugod. V batavijskem pristanišču je bila poškodovana tudi lahka križarka in dve 3000 tonski prevoznici ladij. Eno japonsko letalo se ni vrnilo.

Tokio, 25. febr. AS. Japonske sile nadejajo se zasedbo Sumatre in so prišle do nekega kraja 80 km daleč od Palenbanga. Japonci naglo napredujejo, ker ni resnega nizozemskega odpora. Zdi se, da so Nizozemci v številnih porazih izgubili pogum.

Tokio, 25. febr. AS. Japonski cesarski stan objavlja, da je japonska podmornica, ki deluje v kalifornijskih vodah, 24. februarja uspešno bombardirala cilje na kalifornijski obali.

Boji nemških, romunskih in madžarskih čet na vzhodu

Veliki požari v Sebastopolu — Sovjetska križarka zadeta

Na Malto so padale bombe najtežjega kalibra in zadele podmorniška oporiča v La Valletti.

V vodah okoli Anglije je preteklo noč letalstvo razkropilo severno od Cromeya angleško spremeljavo. Dve večji trgovski ladiji sta bili tako težko zadeti, da je računati z njuno potopitvijo.

Pri poletih posameznih angleških bombnikov v nemški prostor je izgubil sovražnik zadnjo noč tri letala.

Berlin, 25. febr. AS. 22. februarja so poskušali boljševiki v množičnih napadih na večih krajih predreti nemške črte. Vsi napadi so propadli sprico nemške obrambe in Sovjeti so imeli velike izgube v ljudeh in v gradivu. Nemške čete so na večih mestih prešle v protinapad pod zaščito tankov. Zasedle so tudi neka boljševiško postojanko, kjer so popolnoma uničile sovražno garnizijo. Sovjeti so imeli več sto ujetnikov

Hitlerjevo pismo narodnosocialističnim veteranom

Delajo se priprave za končno zmago — V novem svetu ne bo Judov, komunistov in bogatašev

München, 25. febr. AS. Najstarejši Hitlerjevi pripadniki so se včeraj sešli v zgodovinski dvorani pivovarne Hoehbrauhaus, da bi praznovali 22. obletnico ustanovitve nar.-soc. stranke. Hitler je po posredovanju gauliterja Wagnerja hotel tem bojevnikom poslati svoj pozdrav, v katerem pravi med drugim:

»Prvič po toliko letih mi ni mogoče biti med starimi bojnimi tovariši na ta spominski dan. Toda ne morem zapustiti vrhovnega poveljstva v trenutku, ko se bliža konec zime, od katere so naši nasprotniki pričakovali vsega. Ta zima, najhujša v več kakor 100 letih, nas je presenetila ob koncu novembra 1941. Njen prihod, sneg in led so začasno ustavili potek zmage nemške vojske, potek, ki je v zgodovini edinstven.

Naši nasprotniki so tedaj upali, da bodo nemški vojski mogli nakopati usodo Napoleonevega umika. Ta poskus je žalostno spodletel.

Zdaj, ko je najhujši mraz minil in ko se na Krimu in v južni Rusiji sneg začneja topiti, mi ni mogoče zapustiti mesta, kjer delamo priprave za končno poravnano računov s tisto zarotniško družbo, ki od bank bogataškega sveta pa do ceste v Kremlju stremi za istim ciljem: za uničenjem arijskih narodov in arijskih ljudi. Ta tesna družina med judovskim kapitalom in med komunizmom za nas stare narodne socialiste ni nič novega. Kakor že med prvo svetovno vojno in po njej, so tudi danes še v notranjosti naše države Judje in nikogar drugega kakor Jude je treba delati odgovorne za neslogo med narodi. Toda navzlic temu ugotavljamo veliko razliko, če primerjamo sedanjo svetovno vojno s koncem vojne v letih 1914 do 1918.

Leta 1919 smo mi narodni socialisti bili samo majhna vrsta ljudi, ki so na glas zatrjevali svojo vero, vrsta, ki je ne samo spoznala, temveč tudi pobijala mednarodnega sovražnika človeštva. Danes so ideje naše narodnosocialistične in pa fašistične revolucije zajeli velike in močne države in uresničila se bo moja preokoba, da v tej vojni ne bo uničeno arijsko človeštvo, temveč bo pokončano judovstvo.

Naj bodo dogodki, ki jih bo boj prinesel, kakršnikoli in naj bo vojna še tako dolga, to bo njen končni uspeh. Samo po odstranitvi teh zajedalcev bo trpeči svet doživel dolgo razdobje zblizovanja med narodi in seveda tudi resnični mir. In zaradi tega sem danes bolj kakor kdajkoli v duhu z vami, stari narodni socialisti. In ta dan me še bolj navdihujejeta neomajno zupanje in sveta vera, da se strahotni boj, v katerega smo zapleteni in ki je zdaj začel in ki se je rodil 24. februarja 1920 prav v tej dvorani, kjer ste zdaj zbrani vi, da se ta boj ne more nehati in da se ne bo nehal drugače, kakor se je nehal naš veličastni boj za osvoboditev oblasti v nemški državi.

Izredna seja zastopnikov trojne zveze v Berlinu

je seje udeležil kr. poslanik Dino Alfieri, kot zastopnik japonske vlade pa general Hiroši Ošima. Z zastopniki treh vlad so sodelovali tudi načelniki različnih organizacij trojne zveze.

Vlada Haitov je ukinila ustavo

Buenos Aires, 25. febr. AS. Kakor se je izvedelo iz Portau Prince, je vlada v Haitiju ukinila ustavo za ves čas trajanja vojne. Poleg tega je bila izvedena mobilizacija moških od 18. do 40. leta.

Potopljeni ladji v turških vodah

Carigrad, 25. febr. AS. Turška ladja »Cianhias« je bila potopljena od neke sovjetske podmornice na poti med Burgasom in Carigradom. Ne ve se še točno, če je bila ladja potopljena v ali izven turških obrežnih voda. Po še nepotrjenih vesteh je bila potopljena tudi bolgarska ladja »Struma«, ki je bila nekaj mesecev v carigradskem pristanišču in je imela na krovu 800 judovskih emigrantov. Verjetno jo je potopila sovjetska ladja. Menijo, da so vse osebe, ki so bile na ladji, potopljene.

Potopljeni ameriški ladji

Buenos Aires, 25. febr. AS. Mornariško ministrstvo Združenih držav javlja, da je bil potopljen ameriški rušilec »Truxton« in trgovski parnik »Polux«.

Novo življenje v Južni Ukrajini

Bukarešta, 25. febr. AS. V Cezdniesterju vstaja novo življenje pod nadzorstvom romunskih civilnih in vojaških oblasti. V vseh središčih onkraj Dnestra so že ustanovljene kulturne in verske ustanove, v Odesi pa že tudi deluje krajevno gledališče, kjer so vpriporili nekaj glavnih italijanskih del, ki jih že 25 let ni bilo na sporedu. Pripravlja se tudi intenzivno obdelovanje polja. Guverner je odredil, da bodo morali vsi delavci od 12. do 70. leta obvezno opravljati poljska dela ob setvi in žetvi.

Churchill opravičuje angleške poraze

Rim, 25. febr. AS. Churchill je imel včeraj v spodnji zbornici dolg govor o splošnem vojnem položaju, skušajoč opravičiti cele vrste angleških porazov z obširnostjo bojišč, na katerih se mora Anglija tepsti. Ko se je na kratko dotaknil Japonske in ameriškega sodelovanja, je rekel, »da je vstop Japonske v vojno ustvaril popolnoma nov položaj in da je na drugi strani spreminjanje močne ameriške industrije v vojno industrijo šele v začetnem stanju. Poraz pri Pearl Harbourju je poleg naših pomorskih izgub dal Japonski gospodstvo oziroma vsaj nadmočje v morjih vzhodne Azije. Japonski napad je prišel v trenutku, ko je bil angleški imperij z vsemi svojimi silami zaposlen na Atlantskem morju, v Libiji in z obrambo domačih otokov. Pomorske pošiljke velikim armadam na srednji vzhod morajo iti okoli Rta Dobre nade, tako da ladje lahko opravijo le tri poti na leto. Naslednja dva meseca pa so se še pomnožile, ker je naše protipodmorniško orožje zaposleno v skrajnih mejah možnosti pri prevozujujnih življenjskih potrebščin za naše vsakdanje življenje in za prevoz vojnega gradiva. Poleg tega moramo imeti močno obrambo na poti v Indijo z zahoda in za važne petrolejske vrelece v Bakuju in Iranu. Ko je omenil, da so ruske armade dale Angliji »trenutek oddiha«, je govoril nato o sovražnostih z Japonsko, rekoč, da je nekaj milijonov dobro izurjenih in moderno oboroženih vojakov zadalo mogočen udarec širokim angleškim posestim v Aziji, katerih obramba je bila skršena zaradi nujnih potreb na evropskem in afriškem bojišču.

Ustanovitev Zveze svobodnih poklicev in umetnikov in preureditev zbornic in društev svobodnih poklicev in umetnikov Ljubljanske pokrajine

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podlagi čl. 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291,

glede na ureditve poklicnih zbornic in na zakon z dne 18. septembra 1931 o društvih, shodih in posvetih ter na poznejše spremembe in smatrajoč za potrebno, da se preuredijo poklicne zbornice in društva svobodnih poklicev in umetnikov Ljubljanske pokrajine, odreja:

Člen 1. Ustanavlja se Pokrajinska zveza svobodnih poklicev in umetnikov Ljubljanske pokrajine.

Zveza je pravna oseba in je pod nadzorstvom Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino.

Zvezi pripadajo kot člani sindikati iz sledečih členov, po potrebi porazdeljeni v odseke sindikatov sorodnih poklicnih skupin po vključitvenih predpisih, ki se izdajo s pravili.

Izven Zveze se ne morejo ustanovljati društva, katerih naloga bi bila zaščita gospodarskih, poklicnih ali moralnih koristi svobodnih poklicev ali umetnikov, niti podporni, zavarovalni, kulturni ali razvedrilni zavodi ali ustanove.

Ti zavodi in ustanove, če obstojijo ali ki se ustanove v smislu prednjega odstavka, se podredijo sindikatu enakega namena, pa se nanašajo na več sindikatnih skupin, se podredijo Zvezi skladno s predpisi zadevnih pravil.

Člen 2. Zvezi je naloga zastopati vobče in ščititi gospodarske in poklicne koristi, ki so skupne raznim skupinam svobodnih poklicev in umetnikov, vključenih v svojih sindikatih, doseganje kar največje enotnosti v proučevanju in presoji vprašanih in zadev načelnega pomena, ki se tičejo teh sindikatov, kakor tudi vzdrževati red v njih za boljšo dosego namenov, ki so jim določeni po zakonih, pravilnikih in njih pravilih.

Zveza nadzoruje nadalje upravno poslovanje podrejenih sindikatov, ustanov in zavodov in odobruje ukrepe, ki bi presegali okvir njih redne uprave, ter njih proračune in računske zaključke in nadzoruje uvedbo in opravljanje služb, zadevajajočih skupne koristi podrejenih sindikatov, ustanov in zavodov.

Zveza opravlja končno vse druge naloge in funkcije, ki se ji določijo s pravili in odkažejo z zakoni, pravilniki ali oblastvenimi odredbami.

Člen 3. Zvezo upravlja: predsednik, ki ga imenuje Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino, z oblastjo in področjem kakor ju določijo pravila, in drugi Zvezni organi, ki se še določijo v pravilih. V odborih morajo biti predstavniki posameznih poklicnih skupin.

Tajnika imenuje Visoki komisar na predsednikov predlog.

Člen 4. Poklicne zbornice advokatov, notarjev, zdravnikov, lekarnarjev, dentistov in inženirjev, ki so se osamosvojile od bivših jugoslovanskih osrednjih organizacij, se preoblikujejo v ustrezne pokrajinske sindikate podrejene Zvezi.

Ti sindikati zastopajo in ščitijo koristi skupin, za katere so ustanovljeni.

Dokler se ne preuredijo posamezni poklici, pripadajo sindikatom iz tega člena področje in disciplinska oblast dosedanjih poklicnih zbornic. Kolikor sta pa pripadala prej bivšim jugoslovanskim osrednjim zbornicam ali drugim osrednjim organom bivše jugoslovanske države, preideta v pristojnost Visokega komisarja.

Imovina sedanjih poklicnih zbornic se prenese na ustrezne sindikate, ki jo upravljajo po dosedaj veljavnih predpisih pod nadzorstvom Zveze, katere odobritev je potrebna za vsa, okvir redne uprave presegajoča dejanja.

Člen 5. Vsa druga društva ali odseki društev, že obstoječi in ustanovljeni med svobodnimi poklici ali umetniki za zaščito gospodarskih ali poklicnih koristi z znanstvenimi, kulturnimi, razvedrilnimi ali zavarovalnimi nameni, se pripojijo Pokrajinski zvezi svobodnih poklicev in umetnikov, ki jih preuredi in poskrbi, da se ustanovijo sindikati za posamezne poklice.

Dokler se ti sindikati ne ustanovijo, zastopa koristi zadevnih skupin izključno le Pokrajinska zveza svobodnih poklicev in umetnikov.

Člen 6. Imovino po prednjem členu pripojenih društev upravlja začasno Zveza, nato se prenese na novo ustanovljene sindikate po določbah člena 19. zakona o društvih, shodih in posvetih z dne 18. septembra 1931, ter pridrži povsem nje prvotni namembni.

V 10 dneh po uveljavitvi te naredbe morajo po prednjem členu 5. pripojena društva predložiti Zvezi svoja pravila, za ta dan sestavljene imovinske izkaze kakor tudi številčni in imenski seznam svojih članov. Sindikati, katerim se po prednjem odstavku tega člena izroči imovina, prevzamejo tudi na tej obstoječe obveznosti, sprejete v izkaze, do višine vrednosti prevzetih aktiv.

Člen 7. Predsednik Zveze se pooblašča, da ob podpori sindikatnega strokovnjaka iz člena 9. sestavi pravila Zveze, ki jih sklene začasni predsedstveni odbor, sestavljen iz zastopnikov sindikatov iz člena 4. in zastopnikov društev in ustanov iz člena 5. in se predloži Visokemu komisarju v odobritev, nato pa objavijo v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Pravila morajo obsegati mimo drugega natančne določbe o preureditvi in vključitvi podrejenih skupin in sindikatov kakor tudi podpornih, zavarovalnih kulturnih ali razvedrilnih ustanov in zavodov; o ustanovitvi in poslovanju zveznih organov; o sklepanju, višini in načinu pobiranja ter porazdelitvi prispevkov kakor tudi o nadzorstvu in odobritvi, ki je potrebna za ustrezne sklepe, in vobče o upravnem poslovanju Zveze, sindikatov in drugih podrejenih zavodov in ustanov.

Člen 8. Pravila sindikatov in drugih v Zvezi vključenih ustanov in zavodov, ki se sklenejo na način, kakor ga določi predsednik Zveze in vselej sporazumno z njim in s sindikatnim strokovnjakom iz naslednjega člena 9., morajo obsegati poleg drugega natančne predpise o sprejemu, izstopanju in izključevanju članov, o pravicah in dolžnostih, ki jih imajo kot člani sindikata; o izvrševanju disciplinske oblasti; o sestavi in področju odborov; o sklepanju, višini in načinu pobiranja prispevkov; o nadzorstvu in odobranju, ki je potrebno za sklepe; o upravnem poslovanju in sestavljanju proračunov in računskih zaključkov, kakor tudi vse druge potrebne in umestne predpise za njih redno poslovanje na podlagi zakonskih določb in oblastvenih odredb.

Člen 9. Pri prvi uporabi ureditve po tej naredbi morajo organi Pokrajinske zveze svobodnih poklicev in umetnikov in organi posameznih sindikatov ob podpori strokovnjaka, ki ga imenuje Visoki komisar in čigar naloga je, da usmerja in vzporeda delovanje Zveze kakor tudi sindikatov in podrejenih ustanov in zavodov s pravico, da sproži, prekliče ali spreminja ukrepe in da čuje nad tem, da se ohrani zadevna imovina in prispevki pobirajo in izplačujejo.

Člen 10. Dokler se posamezni poklici ne preuredijo in ne odobrijo pravila ustreznih sindikatov, je v sindikatu iz člena 4. prepovedan vsak nov vpis oseb, ki pred 6. aprilom 1941-XIX niso bile vpisane v ustrezne zbornice oziroma, ki so

Tokijsko mnenje o Rooseveltovem govoru

Tokio, 25. febr. AS. Glavna tokijska lista »Niči-Niči« in »Yomiuri« pišeta o govoru predsednika Združenih držav, da vsebuje nasprotstva med besedami in dejstvi. Vsi predsednikovi pozikusi, dvigniti potrte duhove Amerikancev, so brez koristi. »Yomiuri« piše, da Roosevelt brez dvoma jasno glada, kadar govori o potrebi obdržati poti za pošiljanje pomoči zavezniskim državam v južnem Tihem morju, kamor pa pomoč ne pride, ker ne more. Na atlantski obali so Združene države resno ogrožene od nemških podmornic, dočim na Tihem morju in Indijskem morju nadzirajo Japonci skoraj vsa letalska oporišča. Amerikanci ne morejo poslati niti enega vojaka in niti ene puške svojim obleganim vojakom na Batang. »Niči-Niči« piše, da Roosevelt več ali manj blede, ko govori o pošiljanju pomoči v Avstralijo, v Čungking in v Vzhodno Indijo.

Anglija preži na portugalsko Afriko

Berlin, 25. febr. AS. Z ozirom na namigavanja notranjega ministra Južne Afrike, da je sabotažna dejanja v Južni Afriki organizirala skupina »narodno socialističnih agentov«, ki da imajo centrok v portugalski Vzhodni Afriki, smatrajo v Berlinu, da je vsak demant odveč. Treba pa je poudariti motive teh namigavanj. Po padcu Singapurja, kjer so lahko pristajale 50.000-tonske ladje, je angleška mornarica izgubila svoje naravno oporišče na Tihem morju. Ker niti Avstralija, niti Indija nimata pristanišč, sposobnih za popravila ladij, niti ladjedelnice in se nahajajo najbližja v Durbanu na vzhodni afriški obali, je ta obala posebno važna za ostanke angleške mornarice. Zato skuša London s svojimi trditvami pritegniti pozornost na pristanišče Laurenço Marques in Beira v portugalski Vzhodni Afriki. Trditve o namišljeni nemški sabotaži v portugalski Vzhodni Afriki ima torej namig ustvariti angleški alibi za morebitni napad na pristanišče Mosambique.

Neki Amerikaneec, ki je videl brzojavko o doseženem sporazumu, je vzkliznil: »Nič ne bo z vojno! Kakšna škoda!« Gospod Cochis, italijanski ravnatelj Claridgeja, ki jo je bral skupaj z njim, je izgubil za trenutek potrpljenje, ki ga sicer vedno kaže do gostov. Vprašal ga je: »Ali imate sinove, ki bi šli na bojišče, če bi izbruhnila vojna?« Ko sem omenil to zgodbo Hemmingu, mi je odgovoril: »Za tistega, ki trezno presoja položaj, ni vredno, da bi se razburjal zaradi moralnega ogorčenja Amerikancev, ki ga tlačijo v mednarodno politiko.«

Angleži, ki danes govori o miru ali kakor pravi Chamberlain o appeasementu, imajo za fašista ali nacista in te besede pomenijo sovražnika lastne domovine.

O krizi, ki je šla mimo, sodijo, da ni zares odvrgla vojne nevarnosti, ampak naredila velik korak k pripravljanju za vojno. To je običajna angleška navada »generalnih skušenj«. Ni bilo drugače za časa kronanja ko, so imeli »generalne skušnje« spreveda, ceremonij in četvorke na dvoru. Danes pa je na vrsti generalna začetnih sovražnosti.

Prihodnjč bo gotovo šlo zares.

Nedelja, 9. oktobra.

Večkrat sem bil v teh dneh gost grofice Howe, na katero me spominja francoski motto: »Lepota angleške žene nikdar ne mine.« V njeni hiši se vedno shajajo najbolj vidne osebe kakor Hore Belisha, ki skuša modernizirati angleško armado, živečo še vedno v miselnosti prejšnje vojne. Angleži mislijo, da bodo modernizirali tudi letalstvo, če večkrat menijo letalskega ministra. Prej je bil Londonderry, zdaj je lord Swinton. Pri kosilu sem pred kratkim sedel poleg njegove žene, ki mi je rekla, da »zahtevajo njegovo glavo.« Verjetno bodo imenovali Kingsleya Wooda. Toda kakor so očitali prej Baldwinu, tako bodo sedaj očitali Chamberlainu, da ni imenoval Winstonu Churchill: gibčnega, borbenega in vztrajnega moža, ki

V kraljevski dvorani palače Venezia pripenja Duce odlikovanja mušketirjem ob priliki devetnajstletnice ustanovitve te edinice.

Novi italijanski poslanik pri Sveti stolici

Rim, 25. febr. AS. V četrtek bo izročil svoje poverilnice papežu novi italijanski poslanik pri Sveti stolici dr. Raffaele Guariglia.

Pet finskih poslancev obsojenih

Helsinki, 25. febr. AS. Sodišče v Turku je v razpravi proti petim komunističnim poslancem obtoženih po zakonu o zaščiti države izreklo sodbo. Obtoženci so bili obsojeni na zaporno kazen od dveh do osmih let.

Laži o ameriško-ruski pogodbi glede Sibirije

Tokio, 25. febr. AS. Uradni govornik japonske vlade Tomokasu Hori je odločno zanikal govorice, razširjene v tujini, češ da so Združene države predlagale Moskvi sklenitev pogodbe za uporabo vojaških oporišč na sibirski obali, rekoč, da je zelo dvomljivo, če bi sovjetska vlada bila pripravljena sprejeti zahtevo te vrste, ker ne dela tako neumnih odločitev.

Oddajanje zalog kuruze, ki so preostale od krmljenja svinj

Rim, 25. febr. s. Ugotovilo se je, da imajo nekateri pridelovalci, katerim je bilo dovoljeno obdržati primerne količine kuruze za pisanje praščev (in čas za pisanje je sedaj že pri kraju), še večje količine kuruze na zalogi, katere niso porabili za določeni namen. Da bi pa pokrilo sedanje nujne potrebe ljudske prehrane in izrabilo vse obstoječe zaloge žitaric, je kmetijsko ministrstvo odredilo, da morajo prizadeti lastniki zalog kuruze vse količine takoj oddati skladiščem. Iz te obveznosti so izvzete tiste količine kuruze, za katere imajo lastniki dovoljenje za prehrano brejih svinj, ki so ali na prostem ali pa v hlevih.

Pecivo in prepečenec namesto kruha

Rim, 25. febr. s. Kmetijsko ministrstvo določa, da je dovoljeno dajati za vsakih 100 gramov kruha 60 gramov peciva ali pa 90 gramov prepečenca ali podobnih izdelkov. Namesto kruha je možno kupiti tudi sladne rezine ali pa hranilo »Milano« kakor tudi podobne izdelke, seveda le proti oddaji odgovarjajočih odrezkov živilskih nakaznic upoštevajoč, da odpade namesto 100 gramov kruha 70 gramov podobnih izdelkov. Vsakdo si lahko nabavi te vrste blago brez posebnih dovoljenj.

bi se mogoče lahko po teh svojih zmognostih kosal z Göringom. Toda Churchill je oster minister brez listnice. Mislim, da se boje njegove drznosti, ki ni vedno kronana z uspehom.

Hore Belisha se je razgovarjal s poslanikom Corbinom in Cartierom o Flandinovem prisrčnem telegramu Führerju; sporazumno so ga obsodili za »obžalovanja vrednega«. Mar se zares ne smemo veseliti monarkovskega sporazuma?

Danes je bila na čakanji pri grofici Howe španska kraljica. Vprašal sem jo po bavarskem knezu, njenem sorodniku, originalu brez primere, ki sem ga spoznal pred mnogimi leti na Dunaju, kjer je bila takrat španska kraljevska dvojica na uradnem obisku. Kraljica je vzkliznila: »To ne more biti nihče drugi kakor stric Luis Fernando! Je še več kot originalen! Bil je častni zdravnik-kirurg v nemški vojski in je, kadar je prišel na obisk v Madrid, na vsak način hotel operirati v bolnišnici. Bil je zares polom!«

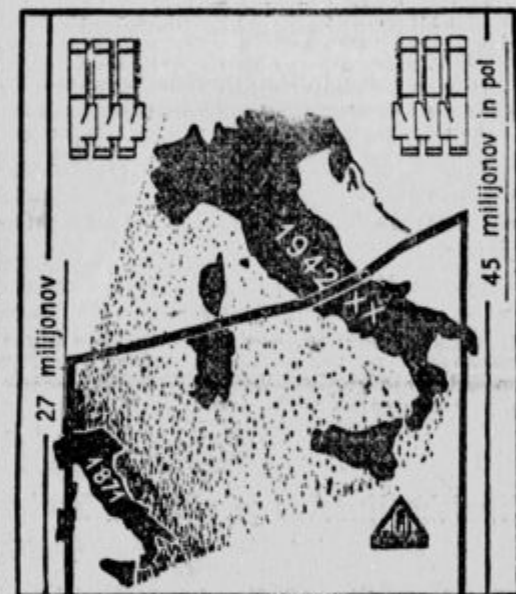
No, to si lahko predstavljam.

Četrtek, 17. novembra.

Sem v Parizu na obisku pri hčerki Diani, ki se uči baleta.

Predčetršnjim sem srečal v Rue de Rivoli Barrèrea in sva šla, ker je bilo lepo vreme, na sprehod v Tuilleries; sedela sva na soncu in obujala spomine na čase, ko smo skupaj hodili na lov na lisice in gojili glasbo. Oba sva bila proti 40-urnemu delavniku, ki je v veljavi v Franciji, in po katerem je ponedeljek praznik ter so banke, muzeji in trgovine zaprte. Ko sem pretekli ponedeljek prispel v hotel Vouillement, ni bilo nikogar, ki bi mi preneselkovčeve v sobe. Sam ravnatelj mi je moral pomagati.

Ko sva govorila tudi nekoliko o politiki, sem ga vprašal, če je verjetno, da bi se Laval vrnil na oblast, kajti on edini izmed francoskih ministrskih predsednikov je pokazal dobro voljo za sodelovanje z Italijo. Mogel pa bi se vrniti na vlado, če

Razvoj italijanskega prebivalstva od leta 1871 do danes.

Cervantes in uspeh njegovega najboljšega dela

Pot do uspeha je dostikrat polna najzanimivejših dogodkov. Tako je n. pr. Cervantes kmalu potem, ko je izdal svojega »Don Kihota«, hitro opazil, da knjiga ni dosegla prav nobenega uspeha ter je nihče ne čita. Cervantesu je tedaj švignila v glavo posrečena misel. Sedel je za svojo mizo ter napisal naravnost uničujočo kritiko o svojem delu. Zaradi te kritike je postalo občinstvo pozorno na knjigo ter jo je pričelo kupovati. Prva izdaja je hitro pošla ter je Cervantes moral kmalu pripraviti še drugo.

Sobota, 19. novembra.

S stopnišča »vojvode Yorškega« poleg nemškega poslanstva sem občudoval romunskega kralja, ki tukaj že dva ali tri dni hodi s slavnostjo na slavnost, z banketa na banket. Z njim je tudi vojvoda, njegov sin, ki izgleda, da se dolgočasi na smrt. Na vrhu stopnišča se je zleknil v pozni bronastega leva von Ribbentropov Bärchen, velik kitajski Chow (pes), volčič, štrikrat večji od normalnega. Ima rdečkasto dlako in črn jezik. Vedno je tamkaj, običajno v družbi policajev, ki stražijo poslanstvo. Vsi ga poznajo, toda on ne zaupa nikomur. Včeraj mi je vendar dovolil, da sem ga počeljal za ušesi, medtem ko smo čakali, da je šel kralj mimo.

Romunski kralj je tukaj uradno. Mogoče skuša ponuditi bogastva svoje dežele, v zameno za zaščito. Anglija ne potrebuje sicer romunskega žita ali petroleja, ampak ju misli vseeno kupiti, da ne bi šla v Nemčijo.

Mogoče ga je zato Bärchen gledal tako zviška, ko je šel mimo, in s tako samozvestjo v očeh.

Daniele Varè:

5

Ko se bliža nevihta nove vojne...

(Odlomki iz diplomatskega dnevnika.)

Niso bili osamljeni. Zastaven premožg, ki je nosil premožg v klet ene izmed hiš na Carlton Terraceu, se je pritoževal skupaj s svojim tovaršem, zakaj ni bila napovedana Nemčiji vojna. Prav tako je moj stari prijatelj z dežele, s katerim sem pil danes kavo v Savileu, izražal svoje ogorčenje nad Nemci, s katerimi se je hotel na vsak način bojevat.

Vprašal sem ga: »Za kakšne cilje se hočete bojevati? Kaj pričakujete od zmage?«

Z zanosom mi je odgovoril: »Res pravi demokracijski mir!«

Toda niti sam ne ve, kakšen naj bi bil ta res pravi demokracijski mir, katerega pričakuje.

Pa ne samo moj stari podežel z rdečim obrazom in vročernim temperamentom, ampak vsi Angleži, ki jih te dni srečujem, so razočarani nad svetovnim političnim položajem. Konec je njihovega olimpijskega miru in značilne tolažbe z nesporo britansko premočjo. Da bi pokazali svojo svojo jezo, se zatekajo k že stari, obrabljanim izrazom, kako je mogoče »zaupati« diktatorjem. Njihovi politiki pa potujejo okoli sveta in mrzlično moledujejo za jamstva, da nihče ne misli rušiti status quo. Kadar se jim zdi, se vrnejo zagotavljanje soderžavljanom, da je že vse urejeno. Javnost pa vidi, da ni nič urejeno, in se vedno bolj razburja.

Pri ščuvanju proti totalitarnim državam ima svoj delež Amerika, ki je bila globoko razočarana in vznevoljena zaradi monarkovskih pogajanj. To ne velja toliko za ameriško javnost — kakor se zdi — kot za predsednika Roosevelta, ki je sklenil poklicati v domovino vse poslanike, da bi mu razložili, kako je sploh moglo do tega priti.

Pridelujmo povrtnino po načrtu

Tako moremo pričakovati, da bo vrt preživel družino

Kakor nam je že znano, ne uporabljajo vse rastline v enaki meri hranilnih snovi, marveč izžrpavajo nekatere bolj dušičnata, druge pa zopet kalijeva, fosforjeva ali druga gnojila. Zaradi tega in ker ne moremo vedno gnojiti vsega vrta, ker nekatere rastline bolj uspevajo v prejšnje leto pognojeno zemljo, je nujno potrebno, da pridelkom izmenjavamo prostor.

Ako namreč več let gojimo na isti gredici isto vrsto povrtnine, ki posrka že prvo leto iz zemlje določene količine hranilnih snovi, bo ta povrtnina drugo leto uspevala že mnogo slabše, ker ji bo primanjkovalo hrane, kasneje pa sploh ne bomo mogli pridelati na taki gredici te povrtnine. Pa bi kdo rekel, zakaj pa imamo umetna gnojila, če ne za to, da nadomestimo zemlji izčrpane hranilne snovi? Res je, z umetnimi gnojili si lahko nekoliko pomagamo, a ne za dolgo. Kmalu se pokaže trudnost zemlje in tedaj ne pomaga nič drugega, nego povrtnino menjati. Trudnost zemlje in tudi gnojenjem z umetnimi gnojili pa odpopomoremo, če si napravimo načrt, po katerem bomo v letošnjem letu menjalno gospodarili na svojih vrtičkih.

Kot smo že omenili, nekatere rastline ne potrebujejo oziroma ne ljubijo sveže pognojene gredice in mnogo bolje uspevajo v zemlji, ki je pri starosti. V tem oziru razdelimo povrtnino v dve večji skupini. V prvo prištevamo ono povrtnino, ki jo moramo stalno posejati na dobro in sveže pognojene gredice: vse kapusnice, solate, kumare, buče, por, zeleno, hren, špinačo, mangold in paradiznike. V drugo skupino, ki uspeva bolje v prejšnje leto pognojeno gredico, pa prištevamo: korenje, peteršilj, fižol, grah, bob, čebulo, česen, repo, pesa itd.

Izmenjavo ali kolobarjenje z vrtnimi sadeži uredimo najbolje tako, da razdelimo vrt v tri večje in eno manjšo ploskev. Prve tri dele porabimo za vzgojo eno- ali dvoletne povrtnine, dočim na četrti del sadimo trajnice, kot rabarbaro, šparglje, kuhinjske dišavnice in zdravilne rastline.

Vzemimo na primer, da je prvi del sveže pognojene, drugi del pri starosti, tretji del pa je bil pognojeno pred 8 leti in smo mu letos primenjali samo dobroga komposta. Dobro je, da tudi drugi del dobi odgovarjajočo količino komposta. Da izrabimo hranilno moč naše zemlje, sadimo na sveže pognojene gredice kapusnice, solate, paradiznike, kumare itd., na naslednjem pridelujemo korenasto povrtnino: korenje, peteršilj, repo in pesa, čebulo, česen. Na tretjem delu pa pridelujemo stročnice: fižol, grah in bob. Te namreč ne potrebujejo dušičnate hrane, ker jih prehranjujejo z dušikom posebne glivice, ki žive na koreninah stročnic. Vendar pa tudi stročnice v zgodnji mladosti, dokler se ne razvijejo te glivice, potrebujejo dušik. Na četrtem delu vzgajamo, kot sem že omenil, trajnice. Ta del vrta gnojimo po potrebi stalno, da rastline ne izčrpajo preveč hrane iz zemlje.

To bi bilo prvo leto. Naslednje leto pognojimo drugi del vrta s hlevskim gnojem in tedaj na njega sadimo povrtnino, ki je prejšnje leto rastle na prvem delu. Na ta del pride povrtnina z drugega dela, s tretjega pa na drugi del. Na ta način pride povrtnina šele vsako tretje leto na isti prostor. Tako smo odpomogli, da se zemlja ne izčrpa enostransko in nam ni treba gnojiti letno vsega vrta, temveč le eno tretjino.

Na četrtem delu, kjer rasto na stalnih mestih trajnice po več let (5-10), moramo zemljo čim izdatneje gnojiti. Vendar tudi tu opazimo navzlic gnojenju, da je postala prst trdna in so se tudi rastline postarale. Zdaj izločimo iz prvih treh en del, ga dobro obdelamo (na globoko) in temeljito pognojimo. Trajnice razdelimo (rabarbaro), ali napravimo nov nasad (špargelj), lahko pa tudi rastline presadimo (razne dišavnice, kuhinjsko zelišče in druge trajnice). Tudi zdaj izpraznjeni četrti del dobro obdelamo in močno nagnojimo in ga vključimo v vrstni red ostalih dveh za nasad kapusnic in onih rastlin, ki ljubijo gnojno prst. In kolobarjenje se nadaljuje.

Ker pa domači vrt ni velik in si vsako leto želijo pridelati na vrtu čim več, je nujno potrebno, da na vsaki gredici pridelamo po več pridelkov na leto. Na ta način se sicer zemlja bolj izžrpa, a če se ravnamo po zgoraj omenjenem načrtu, pridemo če je zemlja pravilno gnojena in oskrbovana, kar dobro skozi.

V tem oziru pa razdelimo povrtnino v glavni pridelke, ki potrebuje največ časa, da dozori in raste čez poletje; prvi pridelke, ki ga posejemo rano spomladi in dozori hitro, in zadnji, ki ga sadimo ali sejemo proti koncu poletja in v jeseni, za zimsko ali spomladansko porabo. Ker pa moramo nekatere rastline saditi bolj narazen, ker postanejo kasneje velike, lahko posadimo v mladosti mednje še

vmesni pridelke, ki pa mora hitro rasti, da ga lahko o pravem času odstranimo.

Na ta način lahko vsako leto na isti gredici dobimo kar tri pridelke, poleg teh pa še vmesni pridelke. Seveda mora biti tudi zemlja skrbno obdelana, pravilno gnojena, pa tudi »vrtinar« mora biti mož na pravem mestu.

Ako hočemo to dobro izvesti, se je treba držati sledečih navodil:

1. Sadike naj bodo spomladi o pravem času posejane ali posajene.
2. Tudi v mladosti naj imajo rastline pravo nego.
3. Sadike naj bodo dovolj krepke, lepo zrastle in sajene v pravi razdalji.
4. Okopavanje, pletenje in zalivanje naj se izvrši o pravem času, prav tako tudi gnojenje z gnojilci.
5. Dozorela povrtnina naj se takoj odstrani, gredice pa nanovo obsade.

V kratkem bo izšla znamenita Haeggardova povest

Dekle z biseri

ki nam čudovito lepo prikazuje ljubezen plemenitega Rimljana Marka do lepe kristjanke Miriam. Mojstersko je prikazen padec Jeruzalema l. 70 p. Kr., ki ga je zavojeval mogočni Rimski vojskovodja Tit. Knjiga bo v prodaji radi bogatih ilustracij stala 6 lir. Za naročnike cele „Slov. knjižnice“ pa le 5 lir

Dogodbe nekdanjih novomeških študentov

Trenje med meščani in novomeškimi študenti najbolj dokazuje leto 1759, ko je proštov oskrbnik Filip Pučelj ukazal svojemu pisarju zgrabit nekakega dijaka Jeniča in ga vtakniti med vojake. Jeničevi starši so bili kapiteljski podložniki in Pučelj si je zato izbral njega. Ko so dijaki to zvedeli, so se zbrali na ulici, po kateri so vedeli, da bodo pripeljali zvezanega tovariša. Stopili so h kmetom, ki so vodili zvezanega tovariša in jih prijazno ogovorili, naj ga izpuste. Ker tega niso hoteli storiti, so nanje navalili in tovariša oprostili. Tudi zaradi tega primera se je prefekt pritožil na višjo oblast, ki je potem okrožnemu glavarju dal ukaz, da oskrbnikovega pisarja ostro pokara, ker si je predrznil zgrabit dijaka, ki je vendarle edino svojemu prefektu odgovoren. Tudi glavar je dobil ukor.

Erebergerja je kot okrožni glavar nasledil Apfalter, ki pa po zgodovinarjevem mnenju ni bil nič boljši in je prefektu povzročal obilo stitnosti. Naslednji okrožni glavar Clasenau pa je bil najslabši. Pod njegovim glavarjenjem je prišlo do najhujše afere, ki so jo študentje v Novem mestu kdaj povzročili. Pravda o tej aferi s kako jasno razsodbo ni bila nikdar končana. Neki Franc Grm, izprijen in zanikan sin novomeškega meščana je brez povoda opsoval šestosolca Nikolaja Delince na javnem trgu. Delinc je jezo požrl, češ da se bo že ponudila prilika, ko mu bo povrnil. Prilika je res kmalu prišla. Kmalu nato se je Delinc z nekimi svojimi tovariši podal na kmete. Med potjo so srečali oboroženega Grma. Z enim samim skokom je bil Delinc pri njem in mu odvzel puško, potem pa od njega zahteval odgovora, s kako pravico ga je bil omerjal. Grm pa mu je pokazal pete. Delinc je puško izročil baronu Cojzu, ki je imel lov na kraju, kjer je prišlo do incidenta. Grm je dogodek seveda takoj naznanil prefektu ter zahteval puško in zadoščenja. Prefekt je Delince kaznoval in to sporočil glavarju. Grm pa s kaznijo ni bil zadovoljen in je zahteval, da se mu vrne ali plača tudi puška. Pogajanja med prefektom, glavarjem in mestnim sodnikom v tej zadevi so se zataknila in se preden so dovedla do rezultata je že nastala nova afera. Razjarjeni Grm je namreč dejansko napadel četrosolca Božiča ter ga s težkim toporiščem tako prematil, da je revež več dni moral ostati v postelji. Namesto da bi stražniki zaščitili uboga dijaka pred Grmovo nasilnostjo, s ga vtaknili v zapor, Grma pa pustili pri miru. Prefekt se je naslednjega dne javil na rotovžu in proti takemu postopku protestiral ter zahteval zadoščenja. Mestni sodnik je obljubil, da bo Grma dal zapreti, toda nekaj ur nato so Grma že videli sedeti pred sodnikovo hišo. Tedaj je med dijaki nastal ogenj, ki ga je povzročila bridka zavest, da so sami od prefekta za vsako malenkost strogo kaznovani, da pa se nikomur od meščanov prav nič ne zgodi, če jim povzročijo kako krivico. Zato so se zbrali in se lotili Grma ter ga s kamenjem lahko ranili. Nastal je tak vrišč, da so morali poseči vmes tudi vojniki, ki so dva od dijakov prijeli in vtaknili v luknjo. Toda vprav ta dva nista bila pri stvari nič prizadeta in sta le slučajno prišla vmes. Ker pa se je izkazalo na podlagi izpovedi častnika in nekaterih meščanov, da sta dijaka nedolžna, so ju izpustili.

Nekaj dni nato, 5. sept. pa je zopet nastal krik. Nekaj po polnoči se je zbrala velika množica vojakov in meščanov z namero, da polovijo nekaj dijakov, če treba tudi v posteljah. Res so štiri prijeli, od katerih so trije bili pri profesorjih na slabem glasu. O enem je bilo v katalogu zapisano, da je pretepač in zabavljaj, o drugem da je ponočnjak, o tretjem pa da je pijanec in vzor šalota. Komaj se je drugo jutro storil dan, je prefekt že zopet bil pri mestnem sodniku ter protestiral proti takemu početju in zahteval, da dijake takoj izpusti. Mestni sodnik se je izgovoril, da je vse to bilo storjeno na ukaz okrožnega glavarja in se naj zato obrne na njega. Prefekt je res šel nad glavarja, ki ga pa ni hotel sprejeti in mu je preko sluge le to sporočil, da o tej aferi ne bo z nikomur poprej govoril, dokler ne bodo dijaki javno kaznovani. Prefekt je mogel samo protestirati in izjaviti, da nikdo razen njega nima pravice dijakov kaznovati, kar mu je zagotovljeno s cesarskim privilegijem. Še istega dopoldneva so ob navzočnosti glavarja pred njegovo hišo dvema dijakoma po zadnji plati naložili 30 udarcev. Kakor navaja prefekt v svojih zapiskih, so se celo meščani zgražali nad tako trdo kaznijo, škripali z zobmi, preklinjali grdo glavarjevo postopanje ter ga obsipali z najgršimi priimki. Po izvršeni kazni je glavar sporočil prefektu, da more priti k njemu, da se v tej zadevi pogovorita in da dva dijaka ne smeta dobiti sprave. Prefekt je bil uželjen in mu je kratko odgovoril, da nima več vzroka hoditi k njemu, glede sprave pa bo storil po svoji vesti. Dijaki so ostali v ječi razen dveh. Enega je glavar kot nedolžnega izpustil, drugi pa jo je iz ječe popihal. Prefekt se je uprl tudi izključitvi dijakov, vendar je glavar kot nadzornik nad gimnazijo proti prefektovi volji na gimnazijski deski nabil razglas o izključitvi nekaterih dijakov. To je prefekta še bolj razkačilo. Zaslišal je dijake, od katerih je izvedel, da nikdo ni bil zaslišan, tudi priče ne, in da so torej bili kaznovani brez predhodnega postopka. Vso reč je prefekt naznanil deželnemu glavarstvu v Ljubljani, ki je novomeškemu glavarju zaukazalo, naj se opere. To je glavar tudi storil tako spretno, da je deželno glavarstvo iz njegovega zagovora spoznalo, da sta se pregrešila oba, glavar in prefekt. Oba sta dobila ukor, prefekt pa še ožitek, da mu je več za število svojih dijakov, kakor pa za njihovo kakovost.

Tako je končala ta, menda največja afera novomeških dijakov, ki so tiste čase bili res veliki gospodje. Marsikaj so si mogli dovoliti, pa so bili zato osvoroženi pri meščanih in gosposki. Če so poleg te afere pozneje še kako povzročili, zgodovinar ne pove. Prav verjetno pa je, da so meščanom še kako zagodili, le da ta ni prišla na papir in je tako šla v pozabo.

Priporočilo.

Gost hotelskemu vratarju: »Bom dobil v vašem hotelu kaj popusta, če bom ostal v njem več kakor osem dni?«

Vratar: »Tega vam pa res ne morem povedati. Odkar sem jaz tu v službi, še noben gost ni vzdržal v hotelu osem dni.«

Svet napreduje

Krivo je, če kdo noče poznati in priznati velikih pridobitev našega časa. Narodom celo je zapisana smrt, če se z nepoznanjem izolirajo, osamijo, če se ne spuste v delovno tekmo z drugimi vedno napredujočimi narodi. Čas bo šel čeznje in jih bo zgrnil v smrt in pozabo.

Kdo bi spisal velikanski napredek našega časa? Veda hiti dalje in dalje in kar ona odkriva, uporablja bolj in bolj tehnika. V sto letih se je svet ves predrugačil! Ko je potoval pred tri sto leti pogumni Fernando de Magelhans okoli sveta, se je vrnila ona izmed njegovih ladij že tri leta domov (on sam je poginil in z njim so šle v izgubo vse druge ladje). Leto 1880 je Jules Verne sanjal, da bo mogoče priti v 80 dneh okrog sveta, a danes je dejansko mogoče priti že v 64 dneh. Pred sto leti še ni bilo pravih železnic, ne parnikov, ne velikih železnih mostov, ne velikanskih tunelov. Ni bilo svetovne pošte, ne telegrafov, ne telefonov. Teme še niso razsvetljevali na petrolej, ne plin, ne elektrika. Po tovarnah še niso bučali orjaški motorji. Umetniških del ni še obnavljala fotografija. Spektralna analiza ni še prodira v globine nebesnih svetov. Če je že Newton odkril veliki zakon gravitacije, je pa vendar šele naša doba spoznala vso harmonijo vesoljstva. Na podlagi računov odkriva naša doba nove planete v vesoljstvu, na podlagi računov odkriva nove elemente in tvori.

Ni manjši ni politično-socialni napredek. Moderni iznajdbe, moderna tehnika, poraba pare, plina in elektrike so bile mogočnega faktor, ko je nastajalo socialno vprašanje. Izobrazba se posplošuje, nastajajo ljudska izobraževališča, da se ljudstvo vzgoji, izomika, dvigne in zave svojih dolžnosti. Ustanavljajo se društva, delavski domovi, domovi poslov, domovi v varstvo deklet, ubožnice, bolnišnice, sirotišnice, zavetišča, družbe treznosti in združnosti. Dan za dnem napreduje socialna higiena: veda proučuje krali bolezni, zdravstvena policija skrbi za snago, grade se vodovodi, ustanavljajo zavodi za alkoholike, zdravilišča za živčno bolne, jelišne, snujejo se društva, ki jim je namen širiti smisel za profilakso, za zdrav način življenja, ki bi se z njim ljudje raznih bolezni obvarovali. Napredek povsod!

Toliko vrlin ima naš čas: silen je njegov materialni napredek, velik socialni napredek, čudovit znanstveni napredek: a kje sta religiozni in pravni napredek? Naša doba se je odtujila verskim vrednotam, zato je kljub vsemu orjaškemu napredku razdvojena.

Prej ali slej se bo zgodilo, kakor nam to zgodovina kulturnih narodov dovoljno izpričuje, da bo areligiozen človek sredi kupa zemskih dobrin popolnoma pozabil na smoter svojega življenja in s tem spodmaknil tla resničnemu napredku. Dokazano je namreč, da sledi vedno propadanju duhovnih vrednot razsulo snovne civilizacije.

Franjo Neubauer:

† Silvinu Sardenku

Si izmed sto drugih
kot pevec izbran
drignil v veliki,
sijajni se dan,
iz zemske odšel si nesrečo
v naročje Kraljice ljubeče.

Dokler bojeval si
med svetom še boj,
Kraljici si pesmi
posvečal nebroj,
z besedo bogato, izbrano
častil jo otroško in vdano.

Ko bil prikovani si
na solzni še dol,
opeval si Njeno
veselje in bol
in Njene častilce velike
slavil si presrečne svetnike.

Kako zdaj popevaš,
ko prost bolečin
žariš sredi svetlih
nebeskih višin,
pri Materi dragi prebivaš
in Njeno ljubezen uživaš!

Pred Tabo zdaj Kralja
vseh kraljev je doer
in v prvi podobi
vseh blaženih zbor,
ki prej z domiljijo blestečo
njegovo opeval si srečo.

Zdaj več domiljije
potreba Ti ni,
saj gledajo Tvoje
zavzete oči
ves čar, ki po njem hrepenelo
srce Ti življenje je celot!

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih ob 16 in 18.15, ob nedeljah in ozračnih ob 10.30, 14.30, 16.30, in 18.30

Nesmrtno delo Viktor Hugo-jeve drame ki jo je uglasbil slavni G. Verdi v opero

RIGOLETTO

Michel Simon, Paola Barbara, Rosano Brazzi

KINO UNION - TEL. 22-21

Napete kowbojske pustolovščine

Nevarna vožnja

Eden profil vsem

Jack Holt - Ken Maynard od 25. II. dalje

KINO SLOGA - TEL. 27-30

KULTURNI OBZORNIK

Knjiga esejev prof. Urbanija

Piccolo mondo sloveno — Mali slovenski svet.

V založbi Ljudske tiskarne v Ljubljani je izšla dolgo napovedovana knjiga prof. Urbanija o slovenskem kulturnem svetu pod naslovom, vzetim iz Fogazzara, »Piccolo mondo sloveno — Mali slovenski svet.« Knjiga je dvojezična, tako da je ena stran italijanska, druga pa ima ustrežajoč slovenski prevod. Ne vem, če je bila nujna ta dvojezičnost, katere koristnost vidim samo v tem, da slovenski začetniki v italijanskem jeziku lahko primerjajo prevod ter se s tem ob njem urijo v italijanščini. Za slovenskega bralca knjiga ne bo imela tolike privlačnosti, ker so mu literarni in umetniški portreti, pa tudi drugi umetniški problemi, ki jih opisuje, znani podrobneje tako iz šole kakor iz vsakdanjega kulturnega življenja; toda knjiga bo imela velik pomen kot delo italijanske slavišlike, kot knjiga esejev in prevodov, ki ima za namen, predstaviti mali slovenski svet z glavnimi njegovimi kulturnimi vrhovi italijanskemu občinstvu, ki ga gotovo zanima kulturna tradicija Slovencev, katerih del prebiva v Ljubljanski pokrajini. Ker je manifest z dne 3. maja 1941 to slovensko tradicijo potrdil in priznal ter jo obljubil gojiti in širiti, bo italijanskemu občinstvu ta pogled vanjo, ki ga je dal sedaj prof. Umberto Urban, gotovo najboljši italijanski poznavalec slovenskih kulturnih razmer, prišel prav in mu odprl zakladnico slovenskega duhovnega razvoja. Vsaj v vrhovih, če že ne sistematično sintetično. Kajti ta knjiga ni zgodovina slovenskega kulturnega življenja, temveč je zbirka esejev, kakor so se pisali prof. Urbaniju mimogrede in ob raznih

prilikah, zbirke raznih ocen, prevodov proze ter prozaičnih prevodov naših pesmi, ki so že večinoma vsi izhajali po naših dnevniških ter italijanskih revijah. Zanimivo je, kako prof. Urbani sam predstavi svojo knjigo v predgovoru:

»To ni mali slovenski svet, ki ga je Bog ustvaril tostran in onstran Save ter med Dravo in Muro; to ni mali antični ali moderni svet Fogazzarjev, kakor bi nemara kdo sodil po naslovu; moj mali slovenski svet je samo faseta prisme, ki odseva zgodovino in življenje naroda v zadnjem stoletju.

Ah teh štirih ali petih govorov, ki mi jih je bilo dano širiti po valovih radia Ljubljane, ti članki, ki so izšli v »Merridianu di Roma« in v ljubljanskih dnevnikih, ti odlomki proze, povzeti iz romanov, ki so bili že objavljeni v Trstu in v Milanu, ti uvodi — med katerimi je najnovejši uvod h knjigi Silvinu Sardenku »Roma« — te pesmi, prevedene v veliki meri v prostih stihih, da bi verno podali misel izvirnika, to je sad dolgega, ljubeznivega polnega studija, ki sem mu posvetil svoje življenje. Alfredo Bartolomeucci, Bartolomeo Calvi, Arturo Cronia, Enrico Damiani, Wolfgang Giusti, Ettore lo Gatto, Giovanni Maver, Luigi Salvini, naše dolgoletno delo je oznanjevalo prerokbe največjih Italijanov prepovedi in mlade Italije, ki jih uresničuje dantovski Vetro, ki že dvajset let vodi usodo Italije.

Omejen obseg knjige me je prisilil, da sem opustil mnogo poglavič; zaradi pomanjkanja časa nisem utegnil dovršiti drugih studij. Zlasti obžalujem, da poleg drugih najbolj živih med živimi ni najpristnejšega predstavnika slovenske arhitekture, Jožeta Plečnika, ki ga je Franc Stele v svoji lepi Ljubljani po pravici imenoval »genija slovenskega arhitektonskega prepovedi.« — Nato posveti nekaj besed Plečniku, ki je že 20 let pred Ducejem stanoval v Palazzo Venezia, leta 1902, ko je bival v Rimu na te-

danjem avstrijskem poslaništvu, nadaljuje pa: »Toda vsakršna vrzel, ki jo obžalujem, bo mogoča biti izpolnjena — tako me tolaži založnica — z dvojezičnostjo, ki bo koristna privlačna sila zlasti za mlade bralce. Ti bodo pri studiju italijanskega jezika spoznali, kako trdne so prijateljske vezi, ki so Slovence združile z Italijo v preteklosti.«

»Še bolj važno pa bo dejstvo, da bo ta prva italijanska slovenska knjiga, tiskana v Ljubljani, mogla spomniti na dogodek, ki je eden najbolj vidnih v zgodovini teh ozemelj, na dogodek 3. maja 1941-XIX., ki je po dobrotljivi volji Ducejevi utešil več kot tri sto tisoč Slovencev.

Statut 3. maja, ki ga je Vodja Fašizma in Ustanovitelj Imperija podelil Ljubljanski pokrajini in ki ga je svečano potrdila vladarska sankcija Velikanstva Kralja in Cesarja Viktorja Emanuela III., je eden granitnih temeljev, na katere je romanstvo postavilo svojo večno omiko, večno zato, ker so ga navdahnile besede slikarja »Cezarjevega zmagovalca« Andrea Mantegna: »Nil nisi divinum stabile, coeterea fumus — Le kar je božje, je trajno, ostalo je dim.«

... To je uvod, ki ga je prof. Urban napisal v Ljubljani 28. oktobra 1941-XX. in ki pove duha in namen te izdaje o slovenski kulturi.

Obsega pa knjiga štiri dele. V prvem so kritični eseji o naslednjih slovenskih piscih: o Prešernu kot slovenskem Petrarcu, Gregorčiču, Aškercu, Cankarju kot največjem slovenskem pisatelju, Tavčarju, Zupančiču, Gradniku, Sardenku, Finžgarju in Mešku. — Drugi del vsebuje razne članke kakor: Dantejeva Beatrice v studiju Stanka Lebna, Italijanska opera v ljubljanskem gledališču, Slovensko glasbeno življenje in 70 letnica Glasbene Maticе, Ljubljanska glasbena akademija, Slikar Fran Tratnik, Italijansko slovenski slovar, spisala prof. dr. Bajec in Kalan. — Tretji del prinaša v

prevodu odlomek iz Tavčarjeve Visoške kronike, četrti del pa v prostih stihih prevedene naslednje slovenske pesmi: Prešeren (Iz sonetov, Sonetje nesreče, Matiju Čopu, Izgubljena vera), Gregorčič (Človeka nikar, Jefejeva prisega), Aškerc (Krišnu, Mejnik), Zupančič (Manom J. Murna-Aleksandrova), Gradnik (Zlate lestve), Sardenko (Via Appia. To so rože tuje Jare (In z vsakim letom), Golar (Mati zemlja) in Tauferjeva (Venere di Cirene, Narcise).

Tu ni mesto za kritične pripombe in tudi čas ni za to, da bi se spuščali v pretres teh člankov, ki so občinstvu že večinoma znani po objavah v našem dnevnem časopisu.

Pa ni naša naloga sedaj navajati morebitne pomanjkljivosti in nedostatke v knjigi, ki bo zgovoren dokument v slovenski slovnostni zgodovini po svojem značaju in duhu, in po svoji dvojezičnosti in namenu, prikazati reflekske »utrinke Italije v slovenskih piscih«, kakor je te vrste Urbanjeva dela imenoval slavist Cornia, temveč poudariti moramo samo veliko pomembnost dela, ki jo zbirka utegne imeti v italijanskem knjižnem trgu. So ti eseji prva orientacija v slovenske moderne pisatelje ter bo prišla prav vsem onim, ki se hočejo vsaj malo informirati o našem duhovnem življenju. Tu leži pomen te knjige — ne v njeni slovenski platil! Z njo je potrjena naša kulturna samobitnost z nekaj najvišjimi vrhovi in podana v prikupni obliki arh. Gajška, italijanskemu bralcu, da se ob njej zamisli v svojstveni mali slovenski kulturni svet.

Knjiga je posvečena Ekscelenci Visokemu Komisarju Emiliju Grazioliu, »neutrdujiv« mu uresničevalcu Ducejeve socialne pravičnosti v Ljubljanski pokrajini.

Predavanje lektorja Nemške akademije v Triestu prof. dr. Brahmstada o pesniku Rudolfu Bindingu. — V srebrni dvorani Hotela Unione je imel v okviru Nemške akademije

Drobne novice

Koledar

Četrtek, 26. februarja: Matilda, devica; Viktor, spoznavalec; Aleksander, škof; Nestor, škof in mučenec; Sebastijan, spoznavalec.
Petek, 27. februarja: Kvatre; Gabrijel, spoznavalec; Baldomir, spoznavalec; Leander, škof; Izabela, mučenica.

Najbolj in najzanimivejši slovenski list je po splošni sodbi

ORISK

ilustrirani druž. mesečnik

Letna naročnina samo 40 — lit.

Naroča se pri upravi, Ljubljana, Kopitarjeva ulica št. 6

— Novoimenovani italijanski poslanik v Vatikanu dr. Raffaele Guariglia bo danes na slovesen način izročil sv. očetu papežu Piju XII. svoja poverljiva pisma. Pri slovesni izročitvi bo navzoč tudi papežev dr. tajnik kardinal Maglione.
— Zadnja sestra pesnika D'Annunzia, ki je bil pesnik revolucije, Elvira D'Annunzio je te dni v Pescari umrla. Zadnja leta je pokojnica živel v zatilju, umaknjena iz javnega življenja. Pogrebha so se udeležili predstavniki vseh oblasti in stranke.
— Veljavnost oblačilnih izkaznic za drugo štirimesečje. V nedeljo, dne 1. marca bo preteklo štirimesečje, odkar so bile uvedene nakaznice za oblačila vseh vrst. Italijansko časopisje objavlja ob tej priložnosti pismo, ki pravi, da ostanejo v veljavi tudi za naslednji dve štirimesečji oblačilne nakaznice, ki sploh niso bile izrabljene ali pa so bile izrabljene le delno.
— Izpred malega kazenskega senata. Preživel je že 12 let po raznih ječah Ljubljancan Jože, izpuščen književce. Malo pred lanskimi ve-

— Dogoni živine. Prehranjevalni zavod Visokega Komisariata za Ljubljansko pokrajino priredi v prihodnjem tednu te-je dogone za klovno živino: dne 2. marca 1942 v Novem mestu za govedo in svinje; dne 3. marca 1942 v Velikih Laščah za govedo in svinje; dne 3. marca 1942 v Trebnjem za govedo in svinje; dne 4. marca v Logatcu za govedo in svinje; dne 4. marca 1942 v Ljubljani za govedo in svinje.

— Prošnja. Podpisana Dremelj Rozalija s Fužin pri Ljubljani prosi dobra srca za pomoč, da bi ji pomagali plačati pogrebne stroške za umrlo hčerko Majdo in preživeti štiri nedoročene otroke. Darila sprejema prošnica. Likimi dogodki v aprilu je bil prišel iz mariborske kaznilnice, kjer je prestajal kazni 3 le. robove. Pred kazenski senat je te dni prišel zaradi zločina tatvine malenkostnih stvari v vrednosti okoli 190 lir in male prevare. Senat je Jožeta obsodil na 8 mesecev strogega zapora. — Begunčeva usoda je dostikrat težka in trpka. Neki begunec Aleksander je bil dalj časa v zavetišču na Prulah. Pozneje je izročil slugi v varstvo 2 kovčka, v katerih je bila razna obleka, obutev in perilo v skupni vrednosti 6000 lir. Dva nepridiprava sta prišla na misel, da sta si na goljufiv način prisvojila oba kovčka. Eden je dobil lažno legitimacijo. Drugi pa je z njim šel k slugi dvigniti oba kovčka. Ivan in France sta nato nekaj obleke in drugih stvari prodala, nekaj pa si sama pridržala. Pred ljubljanskim senatom sta bila zaradi prevare in ponarejanja listin obsodena in sicer: France na 7 mesecev strogega zapora in 50 lir denarne kazni. Ivan na 3 mesecev strogega zapora in 50 lir denarne kazni.

— Zvonik se je podrli. Pred dnevi se je v Barju sesul zvonik katedrale Gioia del Colle, visok 60 m. Ruševine stolpa so vdrlle ostreže katedrale in pokopale pod seboj nekaj vernikov, ki so bili v katedrali. Župnik se je ravno pripravljaj za pristop k sv. maši. Verniki so kmalu potegnili izpod ruševin in so bili vsi le malenkostno ranjeni, le župnik je bil mrtev. Temelje zvonika je izpodjedla in omajala podtalna voda, da se je stavba nagnila in končno zgrmela na katedralo.

Ljubljana

1 V spomin Gerkmanovi mami. Galjevačani, zlasti mladina bodo pač pogrešali dobro Gerkmanovo mamo, ki so jo včeraj v sredo položili k večnemu počitku pri Sv. Križu. Dobra mamica je bila do zadnjega trdna in zdrava. Pred dobrim tednom pa se je prehladila in podlegla pljučni bolezni. Bila je mamica dozbrega srca in rada je imela galjeviške otročičke, ki so jo vedno lepo pozdravljali. Imela je zanje vedno pripravljene kake bonbončke in druge sladkarije. Dolga leta je prodajala sladkarije in sadje v svoji zeleno pobarvani baraki, stoječi ob odcepu Dolenjske ceste na doljenjski kolodvor. Zena je imela vedno za otročičke, ko je zvečer hodila domov na Galjevo, pripravljene bonbončke, ki jih je posameznikom delila. Tudi starim galjeviškim ženicam je rada postregla s kakim »cukrčkom«. Naj bo Gerkmanovi mami ohranjen trajen spomin!

1 V nedeljo 1. marca ob 5. popoldne mladinska predstava pravljicne igre »Pogumni krojaček«. Igra je namenjena našim najmlajšim, zato vabimo starše, da pripeljejo s seboj svoje otroke. Igrajo igralci franciškanke prosvete. Vstopnice si zaradi velikega zanimanja vaskrebite v predprodaji v trgovini A. Sfiligij, Franciškanška ulica 1 in na dan predstave pri blagajni franciškanke dvorane.

1 V Vomergerjevi tridejanki »Voda«, ki jo bod igrali v četrtek za red četrtek, so podane na zabaven in nekoliko satiricni način težave okrog zgraditve vodovoda. Cloveške napake in slabosti posameznih vaščanov so vzrok, da vada med njimi zdrava. Zvijaje kiparja Janka Koprive, rešijo zamotana vprašanja in pripomorejo vaščanom do tolikanj zelenega vodovoda. Režiser Milan Skrbinek. Začetek predstave ob 17.30.

1 Zadnja predstava Verdijeve »Aide« z Milo Radev-Kogejem, v partiji Ameride, bo v četrtek prof. dr. Brahmstadt, lektor Nemške akademije iz Trieste, lepo predavanje o pred nekaj leti (1939) umrlem nemškem pesniku Rudolpu Bindingu. Z jasno besedo in čudovito memorijo, ki je predavatelju dovoljevala, da je številne citate iz njegovih pesnitev ter celo cele strani iz proznih del recitiral naravnost igralsko dovršeno, je podal literarni in duhovni portret tega nemškega pisatelja, ki je do najvišje mere razvil novi nemški humanizem. Iz Bindingove avtobiografije je posnel njegovo zorenje v novi klasični duh, kakor se mu je odkril v Firenzi, se bolj pa v Atenah in Olimpiji ob Praksitelovem Hermesu, da je našel ob d'Annunzio sorodnega herojskega duha in je s prevodom njegove pesmi stopil kot 42letnik v literaturo. Po svojih poznejših delih pesmi in prozi je postal glavni predstavnik današnje Nemčije in današnjega novega humanizma, ki priznava samo pozicijo dejanja. Binding je postal pesniški glasnik sedanje vojske, ko je vstopil voditelj »trikrat sveti kot bog, in je rekel besedo in njegova beseda je bila dejanje«. Tako spada Binding med tiste književnike, ki so zajeli današnji čas v pesniški patos, in dajejo osnove današnjemu, tozemu v dejanje usmerjenemu nemstvu in človeštvu.

Hrvatsko-slovaška revija. Hrvatsko-slovaško društvo »Gardiste« v Zagrebu je sklenilo izdajati redno mesečno revijo pod naslovom »Tatre-Velebit«. Uredniki so prof. Zlatko Milkovič, prof. Mladen Bošnjak in dr. Josip Andrić, znani in preizkušeni prijatelji slovaškega naroda. Dr. Josip Andrić je glavni urednik knjig društva sv. Jeronima ter je izdal veliko knjigo o Hliniku, za kar je dobil visoko slovaško odlikovanje. Prof. Milkovič pa je bil še nedavno na Slovaškem, kjer je obiskal najznejše kulturne delavce, politične in gospodarske, ter si zagotovil sodelovanje pri novi reviji. Revija Tatre-Velebit bo namreč poleg kulturnih in literarnih esejev prinašala tudi gospodarske in politične članke in novice. Mnogo važnosti bo polagala na reprodukcije iz slovaške likovne umetnosti. Članki slovaških sodržavnikov bodo objavljeni v hrvaščini, hrvaški pa v slovaščini. Naloga revije je, da se poglobi hrvaško-slovaški odnos na vseh poljih ter da se slovaška javnost pouči o hrvaških gospodarskih političnih problemih. Prva številka te nove revije bo izšla na obletnico slovaške republike.

Poizvedovanja

V bližini Navja je bila najdena moška zapestna ura. Poizve se v Smartnem ob Savi 53.

Radio Ljubljana

Četrtek, 26. februarja. 7.30 Poročila v slov. — 7.45 Opereta glasha (med odmorom napoved časa) — 8.15 Poročila v italij. — 12.15 Na harmoniko igrata Golob in Adamič — 12.40 Trio Ambrosiano — 13 Napoved časa, poročila v italij. — 13.15 Uradno vojno poročilo v slov. — 13.17 Radijski ork. pod vodstvom Siljanca ter komorni zbor — 14 Poročila v italij. — 14.15 Koncert iz Nemčije — 14.45 Poročila v slov. — 17.15 Nove plišče Cetr — 19.30 Poročila v slov. — 19.45 Koncert — 20 Napoved časa in poročila v italij. — 20.20 Komentarji k dogodkom v slov. — 20.30 Norma, opera v dveh dejanjih F. Romanija, godba od N. Bellinija. Med odmorom: pogovor v slov. Po operi: poročila v italijanski.

2 Gorenjskega

Smrtina kosa. V Kranju sta umrla ga. Josipina Puppo, trgovčeva vdova, in g. Franc Luznar, nadučitelj v pokolu. Naj v miru počivata!

Komorni trio, ki se sestavljajo profesor Nast z dunajskega konservatorija, Jurij Weinheinst od radiooddaje Dunaj in Kunz od radiooddaje postaje Leipzig, je priredil te dni koncerte v Smartnem pri Litiji in v St. Vidu nad Ljubljano.

Vodja državnih uradnikov Neef v Kamniku, V spremstvu okr. vodje za uradnike in več ožjih sodelavcev je prišel v Kamnik vodja državnih uradnikov. V okrožnem domu so ga pozdravili okrožni vodja Pilz, deželni svetnik dr. Dvojak in okrožni vodja za uradnike Anetshofer. Neef se je z vodilnimi možmi razgovarjal o vprašanjih z njihovega področja. Po kratkem času je Neef spet odpoval.

Nesreča. V Senčurju kri Kranju se je splašil konj posestnika Janeza Presterja, ki je bil vprežen v sani in je divjal skozi vas. Pri tem se je zaletel v posestnika Franca Samnika in ga hudo poškodoval. V Trčiču so si pri padcu polomili razne kosti zasebnica Marija Slatnar, Matija Solar in Janez Pleteršek. Vse tri so prepeljali v bolnišnico na Golnik.

S Spodnjega Štajerskega

Plaz porušil hišo. Pred dnevi se je o polnoči na severnem pobočju hriba Pečice v Gerdlin, občina Majšperk, kakih 100 m nad hišo Fr. Fakina, v širini kakih 70 m utrgal snežni plaz, ki je porušil hišo in ruševine odnesel 15 m daleč, dokler se niso ustavile ob močnem drevesu. Ob času nesreče je Franc Fakin s svojim sinom Alojzjem erdno spal v hiši. Drugi dan so oba izkopali izpod ruševin. Oba sta bila hudo poškodovana po glavi, dobila sta pa tudi hude opekline od razbite pečl. Izpod ruševin so izkopali tudi dve kozi, živi in nepoškodovani.

Nesreče v Mariboru. 25-letni ključavničar Anton Stošek iz Maribora se je med delom hudo ponesrečil. Težka traverza mu je padla na desno nogo in mu jo zmečkala. — 30-letnemu kovaču Stanislavu Arzenšku je padlo na glavo težko kladivo in zadalo hudo rano. — 67-letna Jožeta Kokot iz Maribora je tako nesrečno padla, da si je zlomila levo roko.

Iz Hrvatske

Maršal Kvaternik na obisku v zavodu sv. Hieronima. Za časa svojega bivanja v Rimu je maršal Kvaternik obiskal tudi zavod sv. Hieronima, kjer ga je z vsemi gojenci in profesorji sprejel rektor tega zavoda msgr. dr. Madjerec, ki je v osebnosti Poglavnika in maršala Kvaternika poveljeval obnove hrvatske države.

Minister za obrt, veleobrt in trgovino v Berlinu. Minister za obrt, veleobrt in trgovino dr. Dragotin Toth je odpoval na uraden obisk v Berlin, kjer je z nemškim gospodarskim ministrom dr. Funkom pretresal vsa vprašanja, ki so v zvezi s hrvatskim in nemškim gospodarskim življenjem. Dogovorjeni sporazum bo do sedanjega sodelovanja gospodarstev obeh držav še poglobil.

Hrvatske usmiljenke so dobile novo predstojnico. Poročali smo že, da je v začetku decembra umrla v Zagrebu predstojnica Družbe sester usmiljenk sv. Vinka v Zagrebu častita mati Tekla Delač. Sveta stolica je zdaj s svojim odlokom imenovala za njeno naslednico častito mater Rozalijo Ugarković, ki je v zadnjem času delovala v Banji Luki kot prednica tamošnje samostanske družine. Novo predstojnico hrvatskih usmiljenk je vstoličil hrvatski metropolit dr. Stepinač. Družina hrvatskih usmiljenk šteje trenutno 2000 sester, ki večinoma vse delujejo na sedanjem hrvatskem državnem področju, deloma pa tudi v Italiji, Bolgariji in Argentini.

Zidanje novih uradnih poslopij v Agulinu. Ministrstvo za promet in javna dela je naročilo tehničnemu oddelku v Ogulinu, da mora izdelati načrte za novo veliko državno poslopje, ki ga nameravajo postaviti za vse tamošnje sodne urade.

Darilo nemške vlade Zagrebu. Nemški poslanik v Zagrebu von Kasche je izročil zagrebškemu županu zbirko 500 najboljših nemških književnih del, ki jo je nemška vlada podarila Zagrebu kot vrnitev pozornosti za iskrena čustva sedanjega hrvatskega državnega vodstva napram Nemčiji.

Telefonski razgovori in posredovanja prepovedana. Minister za obrt, veleobrt in trgovino je svojemu uradništvu najstrožje prepovedal vse telefonske razgovore med uradnimi urami. Prepoved telefonskih razgovorov velja od začetka uradnih ur do poldneva, po tej uri pa smejo uradniki uporabljati telefon samo v nujnih in izrednih primerih.

Minister dr. Frković na inspekciji v Sarajevu. V Sarajevu se je 'prejšnji teden mudil hrvatski minister za gozdarstvo in rudarstvo inž. Frković ter je pregledal vse urade in ustanove, ki spadajo pod njegov resor. Obiskal je tudi sedeže ustaških organizacij, kjer je ministru na čast odpel tamošnji pevski zbor »Trebevič« več hrvatskih domoljubnih pesmi. Ob tej priložnosti je minister spregovoril tudi nekoliko besed ter je poudarjal, da v Bosni in Hercegovini ne more nihče več v ljudstvo za tretjo vero v Poglavnika in v sedanjo hrvatsko državo.

Spominske slovesnosti za pok. dr. Šufilja. Te dni so bile po Hrvatski spominske slovesnosti za pok. dr. Šufiljem, filozofom hrvatskega nacionalizma, ki je bil, kakor znano, dne 18. februarja 1931 napaden v Zagrebu in ubit.

Nova imenovanja v hrvatski državni upravi. Za šefa hrvatske radio službe je imenovan Radovan Latković, za voditelja državnega filmskega podjetja »Croatia film« pa Mikac. Istočasno je Poglavinik postavil tudi šefa svoje vojaške pisarne generala Perčevića na vodilno mesto v ustaški milici.

Sestava kmetijske statistike na Hrvatskem. V Zagrebu je pričel zadnje dni tečaj za statistiko, ki ga obiskuje precej udeležencev. Po končanem tečaju bodo vsi absolventi statističnega tečaja odšli v podeželje, kjer bodo sestavljali točne in zanesljive statistike o hrvatskem kmetijstvu in poljedelstvu.

Dr. Aleksander Seitz državni tajnik v korporacijskem ministrstvu. Poglavinik je izdal naredbo, s katero je razrešil dosedanje službe glavnega tajnika v predsedništvu vlade prof. dr. Aleksandra Seitzja ter ga je postavil za državn. tajnika v korporacijskem ministrstvu. Predavanje o dnevu hrvatskega sabora v vseh hrvatskih šolah. Včeraj, na dan otvoritve hrvatskega sabora, so bila po vseh hrvatskih šolah predavanja o zgodovinski važnosti tega dne.

Iz Srbije

Elektrifikacija Srbije na zadružni podlagi. Z ozirom na dejstvo, da je notranost Srbije še zelo slabo elektrificirana, so srbski merodajni krogi pričeli sedaj reševati tudi to vprašanje. Za elektrifikacijo notranosti Srbije nameravajo izkoristiti sedanje dobro premoženjsko stanje srbskega kmečkega ljudstva ter rešiti to nalogo s pomočjo manjših podeželskih elektrarn, ki bi bile vse na zadružni podlagi. Elektrifikacija, postavljena na zadružno podlago, je dala dosedaj najlepše rezultate v Banatu.

Nove knjige založbe »Jugostok«. Srbska književna založba »Jugostok« je v zadnjem času izdala že več knjig, predvsem srbskih klasikov. Iz rpevedne literature je izdala Waggenerlovo delo »Kruh«.

Simfonični koncert v Belgradu. Orkester belgrajškega radia je imel pred dnevi velik simfonični koncert, na katerem je izvajal najnovejšo delo srbskega skladatelja Petra Stojanovića, »Koncert za flavto in orkester, op. 71«. Občinstvo je bilo z novo umetnino srbskega skladatelja zelo zadovoljno.

Naknadni vpis obveznikov delovne službe. V Belgradu je bil te dni naknadni vpis vseh obveznikov delovne službe, ki se iz važnih razlogov niso mogli prijaviti že v prejšnjem roku.

Srbske tedenske ilustracije. Te dni je izšla v Belgradu še osma številka novega srbskega ilustriranega tednika »Kolo«, ki se je združil s prejšnjim »Domom in svetom«. Tednik je dobro urejan.

V nekaj vrsticah

Na mesecu so planine, katerih vrhovi so višji od grebenov Alp. Najvišji hrib na mesecu je visok 7500 metrov.

Zapečatenost steklenice, ki so jo v znanstvene namene vrgli v morje pri Hamburgu, so našli šele po 1013 dneh v Pacifiku. V tem času jo je morje nosilo po 18335 km dolgi poti.

Zirala je znana zaradi svojega dolgega vratu. Toda tudi njen jezik ni ravno kratek ter je nad pol metra dolg.

Nobenemu kemiku se dosedaj še ni posrečilo sestaviti umetne morske vode, v kateri bi moglo živeti tudi morske ribe.

Nekatera plemena v ekvatorialni Afriki so prepričana, da beli ljudje niso nič drugega, kakor utelešene duše umrlih črncev.

Kubični meter svežega snega, t. i. snega, ki je pravkar padel na zemljo, tehtja 30 kg.

Mesto Satrundaia v Indiji obstaja iz samih budističnih templjev. Vseh je 863.

Vsakemu moškemu ali ženski izpade normalno ak dan do 100 las.

Črna nehvaležnost

»Ti si pa res nehvaležen. Zdej me hočeš še pretepati, včeraj sem ti pa bil dober, ko si lahko preupal mojo računsko nalogo.«

»Prav zato te hočem nabunkati. Naloga ima vse polno napak.«

DNEVNIK PALČKA

Modrijančka

40

Cim je slon zaslial besedico »Bum«, je pri-slunil, dvignil zadnje noge, začel mahati z njimi in se je postavil na glavo. Ubogi palčki, ki so eedeli na njem, so se komaj obdržali, da niso poc-pali na tla. Skočku se je posrečilo, da se je oprijel slonovega repa, Neznal pa zadnje noge. A slon je kar obstal na glavi.

»Pomagati mu moramo, da bo vstal!« je ekle-nil Vseznal in je začel slona vleči za rilec.

»Nesrečnež! Nikar!« emo vpili drugi.

In že je slon dvignil glavo in nas vse skupaj poškopril z vodo iz rilca.

»No, zdej pa imate! Ali vam nisem pravil!« sem iznova začel, a nihče me ni niti slišal, nikar slišal!

Dva svetova

Popotni zapiski z Jave

Znana nizozemska pisateljica Jo van Ammers-Küller je pred štirimi leti potovala po Nizozemski Indiji in je z izbrano besedo opisala ondno pokrajino.

Java — neskončno velik, brez primere lep vrt, vrt z mesti in gorami, simfonija zelenja v vseh odtenkih. V temnoosvetljenem zelenju se širijo goste listnate gmote prav do visokih vrhuncev ognjenikov, na njih obronkih pa je na ozkih terasah vriskajoče veselo zelenje riževih njiv, po javansko »savalov«. Po daljnjih, s hribi obdanih ravninah uspeva sladkorni trs, zeleni tobak in pod tisoči in tisoči visokimi, vitkimi kokosovimi palmami se razprostirajo zelena tla — tu raste nizka, močna trava kakor preproga. In vsepovsod, koder človeška roka ni obrezavala in obsekavala, se motovili zelenje v divji, neskončni bohatosti in tako na visoko, da se male, rjave vaške kože kar skrivajo v njem.

V prebogatem zelenju tega javanskega vrta ne raste skoraj nobene cvetice. Treba ti je iti visoko v hribe, če jih hočeš najti. A grmovja cvetijo rumeno, rdeče, škrlatasto.

Nepopisna je rodovitnost te dežele. Dvakrat na leto posejejo in požanjejo riževa polja. V 25 dneh zraste dragoceni tobak do višine človeka v ravnih, vročih pokrajinah. Težka in neskončna pa je tudi borba ljudi zoper premogočno rast. V najkrajšem času prepreže narava vse, kar so v mnogih letih težkega dela očistili. Na tobačnih nasadih, ki so bili štiri leta neuporabljivi, je videti visoka drevesa. Po gumijastih vrtovih, kjer leto dni ni nihče jemal gumija, so sivozelena debela vsa skrita med gostim grmljem. Prav tako mogočna, kot je moč rasti, je moč uničevanja narave v tem čudovitem tropičnem svetu.

Široke, dobro oskrbovane ceste vedejo javanska mesta, sekajo ravnine in se vijajo po gorskih obronkih. Na obeh straneh imajo ceste široke, zelene »hodnike«, in po teh zelenih progah stopajo v tihem, nikoli lenjajočem sprevodu mali, rjavji ljudje, ki tvorijo prebivalstvo te dežele. Vsi so bos. Moški in ženske imajo sarong ovit krog bokov in preprosta jopica jim pokriva život. Moški imajo na glavi turban ali fes, ženske pa tenak, pisan šal, kot daljni spomin na tenčico svojih mohamedanskih sester. Skoraj sleherna teh nežnih, malih žensk nese otroka, dojenčka v malhi, ki ji visi čez ramo, ali večjega otroka »šuparamoc«. Skoraj vsak moški ima breme na plečih: dve culi ali košari na obeh koncih dolge trstike, ki zna nosač z njimi jako spretno ravnati.

Povsod in zmeraj videvaš te rjave ljudi hoditi po zelenih robovih javanskih cest, pa bodi v bližini katerega mesta ali pa na deželi. In vsi so obloženi s košarami in culami in zaboji. Povsod so vzdolž ceste, zadaj za drevesi in grmovji njihove vasi: vsaka vas je neredna mešanica na surovo spletenih ali iz tankih desk zbitih koč na nizkih koleh. Slamnate strehe te spominjajo nepoštevanih otroških glav. Zraven so podrti šupe, vse pa je obdano s kokosovimi in bananovimi palmami.

Skoraj povsod videvaš po nekaj odprtih prodajalnic in zmeraj kje na vaškem trgu, kjer med svojo robo čepijo lenuharji s svojimi »betelovimi« živki. Če stopiš od ceste proč v kako tako vas, vselej osupneš, ker je toliko odraslih, toliko otrok, kokoši in psov, ki bivajo skupaj na enem prostoru. Gruče majhnih rjavih otrok, slabotne deklice, ki vlačijo s seboj katerega bratca ali sestrič, večji fantje, ki imajo že sarong in fes in ki se postavljajo nad manjšimi — kakor muhe ti prifrlijo z vseh strani brez besede, brez smehljaja, le s tiho zvedavostjo v velikih, črnih očeh. Povsod na majhnih, odprtih mostovih vidiš čepeti moške, ki molčijo in ne delajo nič. In povsod, v sleherni koči opaziš prapodobno Javo: žensko, ki pestuje otroka. Prav tako neizmerna kot je rodovitnost zemlje na Javi, je plodovitost ljudi. V knjižici, v vodiču, berem, da ima Java 42 milj. domačinov. Java je štirikrat tako nagosto naseljena kot Nizozemska, in zaradi odličnega zdravstvenega skrbstva so skoraj povsem izginile epidemične bolezni in se je umrljivost dojenčkov zmanjšala. Po vsem tem se število prebivalstva na Javi poveča skoraj vsako leto za en milijon duš! Doslej more dežela še preživljati vso to množico, saj se hranijo večinoma iz rižem, s kokosovimi orehi in z ribami, ki jih gojijo v majhnih ribnikih. Doslej so tudi zadoščale nizke mezde, ki jih moški zaslužijo na plantažah ali v tovarnah. Za Javo je bila Nizozemska zmeraj v skrbeh, ker se prebivalstvo tako naglo množilo.

Ljudje belega plemena, ki jih živi tu 200.000 med 42 milijoni domačinov, ne hodijo skoraj nikdar peš. Tudi se ne vozijo, kot so se prej, v svojih kolesjih in tudi ne v rikšah, ki jih je v Singapurju še vse polno, ampak brziyo ko blisk z avtomobili po širokih cestah. Seveda ne šofirajo beli ljudje sami, to bi bilo zoper njihovo čast. In kdo bi se tudi v tej vročini trdil, ko pa plačaš šoferju za ves dan samo 25 centov! — približno 4 lire. Domačini se prav nič ne zmejnjo za avtomobile, šoferji pa zanje ne.

Sleheri Evropejec govori tu v malajskem jeziku z domačini. Služabniki in posli ne smejo govoriti nizozemsko in nikoli ti ne bi odgovorili v tujem jeziku. Beli ljudje, ki ondaj bivajo in delujejo, se neizrečeno hitro naučijo malajščine, saj drugače ne bi mogli ondaj živeti, ker nihče neče drugače govoriti kot malajsko.

V Nizozemsko Indijo je treba priti, preden si star 25 let, in oditi, preden jih imaš 50c — pravijo. Nizozemci so prihajali semkaj, da so si zaslužili kaj denarja. Če pa se jih mnogo zaradi nestalnih razmer v domovini ni hotelo tjakaj vrniti, pa so odrinili na stara leta v kraje s hladnejšim podnebjem, v lepi Bandoeag, ali v krasni Malang, ali pa si kupili hišo v kaki vasi z vilami, ki jih je zdaj v hribih na Javi vse polno. Vendar so domačini vsem Evropejem zmeraj uganka, prav tako pa so Javaneem uganka Evropejci, ki na primer, v vročini tekajo v beli obleki po pesku sem in tja za žogo in se morajo potiti in vpiati, če se hočejo zabavati. Tega jim Javaneec ne more odpustiti, saj je zanj višek vsega, da mirno in tiho kje čepi, opazuje in nič ne dela.

Cez 14 dni smo na Baliju videli veliko pogreb-

no slovesnost. To je bil čudovit praznik, nič manjši ko kaka jubilejna proslava za Nizozemce. Prebivalcem otoka Balija, ki so hindujske vere, je velik in vesel dogodek, če se duše njih svojcev s sežiganjem osvobodijo pozemskih vezi. Fantastični po obliki, vsi pisani samih barv so visoki, iz papirja in trstike narejeni stolpi, ki v njih nesejo mrtvo, v prte zavito truplo, na sežigališče. Številna množica moških in žensk, ki spadajo k sorodstvu umrlega, vleče veliko bambusovo stalo, ki stoji na njem več metrov visoki stolp. Ti, skoraj goli rjavji ljudje se pozabili na svoj mir: zdaj vriskajo, kričijo, se smejejo in se vedejo ko norci. Čutili je, da obhajalo velik praznik, svoj praznik, ki ga iz vse duše uživa.

Bilo nas je več Evropejcev skupaj, ki smo opazovali to najbolj čudno in svojsko slavnost na Baliju. Vsi smo bili osupli, kot zvezani, stidilo se nam je in ni nihče mogel razumeti. Nenadoma se nam je posvetilo v glavi in smo se zavabili: Ta slavnost sežiganja mrliča je za nas isto, kot je za Javanece kak nizozemski državni praznik v hotelu. Pač nekaj, kar je povsem izven našega razumevanja, nekaj iz popolnoma drugega sveta. Razlika je v tem, da skuša naš človek z zahodnjaško silo to razumeti, medtem ko človek iz teh krajev, s svojo vero v usodo, mirno pusti, da gre vse nerazumljivo kar mimo njega. Dva svetova sta pač to: svet zahoda in svet vzhoda.

Sport

Kaj sodi športna veda o »lepih postavah«

Zdi se, da je nečimrno razpravljati o »lepih postavah«. Je pa to vprašanje, ki vsakogar zanima. O tem se lahko prepričate pri krajačih, da ne govorimo o šiviljah, ki so prave umetnice glede na zunanjo opremo nežnega spola. Če je dovoljeno razpravljati o modi, ki se bavi z vprašanjem, kako obleči človeka, da bo prikupne zunanosti, tedaj ne bo odveč, če spregovorimo tudi o prikupnih oblikah, držah in kretanjih človeškega telesa.

Duhovito se je izrazil neki filozof, ki je zapisal, da je »zunanost človeka naslovna stran knjige o njegovi notranjosti.« Če po zunanosti ločimo ljudi v zdrave in bolne, močne in šibke, prikupne in odvratne. Le redkokdaj je taka sodba preuranjena. Soditi človeka po izrazu obraza, oči, postave in kretanj se zdi sprejemljivo, soditi ga po obleki, pa je marsikdaj krivično. Zakaj pri obleki ne gre le za okus, pač pa za gmotna sredstva, ki so potrebna za lepo oblačenje.

Znano je, da obleka marsikdaj prikriva večje ali manjše napake telesa. Iznajdljivi krojači, ki se razumejo na svojo obrt, kaj kmalu opazijo hibe in pomanjkljivosti in z obleko »modelirajo« pravilnejšo zunanost. Šibkim mladencem podložijo ramena, da so podobni atletom, fazono radi izbočijo, in z malo truda napravijo postavnejšega fanta. Nekateri so tudi preračunani v izbiri blagovnih vzorcev: majhnim odjemalcem svetujejo vzorce z ozkimi pokončnimi progami, šibkim velikanom pa izbira-

jo polnejša blaga s kvadratnimi ali vodoravnimi progami. Precej resnice je na tem, da obleka napravi človeka in nikomur ne smemo šteti v zlo, če se rad oblači po svojem okusu.

Glede prikupne zunanosti velja nekaj splošnih nacer. Všeč nam je moški, ki je višje rasti, harmonično razvit ter vedrega in zdravega izgleda. Pod estetskimi hibami pa razumemo zaostanek v rasti, povešena ramena, nerazvit prsni koš, prehudo rejenost in podobno. Zanimivo bo zvedeti, kaj sodi o pravilni postavi športna veda?

Ko je bila v modi telovadba na orodju, so se ljudje navduševali za krepke čokate postave. Posebno važnost so polagali na razvit prsni koš in na mišičaste roke. Če so ostale nogo nerazvite, tega večina sploh opazila niso. Z razmahom športa se je pojem o telesni lepoti precej spremenil in izpopolnil. Na olimpijskih igrah, kjer je bila zbrana najrazvitejša mladina sveta, ste videli med zmagovalci vse mogoče tipe: visoke in majhne, močne in vitke, trdih in mehkih mišic in podobno. Orodni telovadci so bili večina manjše ali srednje rasti, vendar nenavadno krepki, močni od nog do glave, obloženi z izrazito oblikovanimi mišicami. Med tekači na srednje in dolge proge ste videli večina suhe, lahke in žilave atlete. Bili so pravo nasprotje rokoborcem in dvigalcem uteži, ki so težki, močni in neredko tudi rejani.

Strokovnjak, ki je opazoval zbrane atlete v olimpijski vasi, je lahko že po zunanosti

ugotovil športne panoge posameznih specialistov. Plavalci so bili nežnejše zunanosti, harmonično razviti in obdani z zalitimi mišicami. Igralce nogometa ste spoznali po razvitih nogah in naravnih kretanjah, skakalce v vodo pa po elegantnih držah in strumnih gibih.

Lahko rečemo, da med športniki ni enotnega ali idealnega tipa glede na človeško postavu. V bistvu namreč ne gre za postavu, pač pa za sposobnost človeškega organizma. Postava sama lahko marsikdaj vara, sposobnost za delo pa se najpravičnejše pokaže pri posameznih tekmah. In ker je vrsta najrazličnejših športov prav pisana — vseh športnih panog je čez dvajset — in ker so telesni pogoji za posamezne športe tako različni, zato tudi ne more biti govora o enotnem športnem tipu. Skupno pri športnem oblikovanju telesa je le prizadevanje za stopnjevanjem moči, hitrosti, vztrajnosti in spretnosti.

Kljub temu, da gre v športu v prvi vrsti za razvijanje telesnih sposobnosti, zagovarja veliko športnih pedagogov tudi načela formalne telesne vzgoje. Če bi ocenjevali tovrstne vrednote po vrstnem redu, bi jih morali postaviti takole: prva naloga športa je zdravje, druga sposobnost za delo, tretja pa pravilno oblikovanje človekove zunanosti.

Razpredelnica državnega prvenstva

Čeprav smo šele v začetku povratnega kola državnega prvenstva lahko brez skrbi zapišemo, da je Roma letos najboljša moštvo. V 17 tekmah je doživela rimska enajstorka samo en poraz. Če bi ji pisali sprječevalo, bi morali dati odlično oceno tudi obrambi, ki se lahko ponaša z najnižjim številom zadetkov v mrežo. Vrtar Rome, Masetti, je spustil samo 10 golov, napadalna vrsta pa jih je dosegla 28.

Da so Rimljani ponosni na svojo enajstorko, vidimo tudi po tem, da so imeli na nedeljski tekmi z Bologno rekordno število gledalcev: 29.000! Podroben obračun 17. kola državnega prvenstva je tale:

Roma	17	9	7	1	3	10	25
Venezia	17	8	6	3	22	13	22
Torino	17	8	6	3	22	18	22
Genova	17	5	8	4	25	19	18
Juventus	17	7	4	6	28	26	18
Lazio	17	5	7	5	29	25	17
Ambrosiana	17	4	9	4	21	21	17
Liguria	17	6	5	6	28	29	17
Triestina	17	4	8	5	17	20	16
Atalanta	16	6	3	7	23	21	15
Bologna	17	6	3	8	27	25	15
Milano	16	6	2	8	30	26	14
Fiorentina	17	5	5	7	26	31	15
Livorno	17	4	6	7	22	34	14
Napoli	16	3	6	7	14	27	12
Modena	16	3	5	8	12	32	11

Po zmagi »Mladike«

Turnir namiznega tenisa na Kodeljevem je bila doslej največja letošnja športna prirediteljska doma. Sodelovalo je devet ljubljanskih moštev. Največ zanimanja za prireditelje je pokazal prireditelj sam, ki je postavil kar štiri moštva. Za igralce je bil obširen spored vsekakor zelo naporen. Moramo jih pohvaliti, da so vzdržali do konca in omogočili uspešen zaključek prvega tovrstnega tekmovanja.

Razen Marinka in Lacknerja so bili na startu skoraj vsi znani ljubljanski igralci namiznega tenisa. Zmagalo je prvo moštvo Mladike, ki je v osmih nastopih doseglo osem zmag. Korotan I. je dobil 7 dvobojev, Hermes in Mladika II. pa po 5. S športno stranjo turnirja moramo biti zadovoljni, zakaj videli smo lepo število igralcev pri delu in med njimi tudi več nadarjenih priateljcev igre z belo žogico.

Beksar Vogt je dobil nasprotnika. Dalje časa se je oziral znani nemški prvak srednjetežke kategorije Richard Vogt po primernem partnerju, s katerim bi se pomeril za naslov evropskega prvaka. Po zadnjem dvoboju med Musino in Rosijem pa poročajo, da bo prišel prvak Musina v poštev za veliko tekmo z Vogtom. Kdaj in kje se bosta spoprijela nemški in italijanski prvak za naslov evropskega šampiona, še ni znano.

463 milijonov frankov predvideva francoski proračun za razne izdatke v zvezi s telesno kulturo naroda. Od lanskega leta so ti izdatki povečani za 150 odstotkov. Posebno visoka postavka je predvidena za oskrbo športnih igrišč in telovadnic. Povečana je tudi postavka za plače športnim učiteljem in za nova postavljanja. Razen omenjenih vsote 463.000.000 frankov razpolaga vodstvo francoskega športa in telesne vzgoje naroda še z izredno postavko 497 milijonov, katero bodo porabili za gradbo novih igrišč in telovadišč.

Karl Schäfer je gostoval v nedeljo s svojo drsalno družino v Butimpešti. Poročajo, da Madžari niso videli od zadnjega nastopa Sonje Henie tako lepe prireditve na ledu. Predstave se je udeležil tudi regent Horthy, ki je vztrajal do konca in čestital Schäferju k nadaljnjemu uspehu.

Z ruskega bojišča. Sovjetski ujetniki, ki so jih zajele italijanske čete ob Doncu.

Cirilova šola v Panoniji

Zanesljivi staroslovenski in latinski viri pričajo, da sta sv. Ciril in Metod l. 867 v Panoniji dosegla izreden uspeh. Knez Kocelj je Cirilu izročil do 50 učencev, da so se učili »slovenskih knjig«; posebej je poudarjeno, da se jih je tudi sam naučil. Tri leta potem je bil Metod postavljen za panonskega nadškofa. Panonija je bila do konca l. 873 glavno zavetje Metodovih učencev. V najstarejših cerkvenoslovenskih spisih se je ohranilo nekaj sledov panonskih vplivov, med njimi izključno slovenska resnosta (resnica) s privedniki iste korenine. V drugem slovanskem frisiškem spomeniku pa je nekaj lepih kiriljevskih in govorniških oblik ter značilnih besed cerkvenoslovenskega kiriljevnega jezika. Glede besed je težko določiti, če je med njimi katera tedanjemu slovanskemu narečju tuja. Naš svetovno priznani strokovnjak prof. Ramovš trdi, da ni nobene. Drugo vprašanje pa je, če je Cirilova šola iz panonskega narečja izbrala takšne, ki v slovanskih prevodih nemških in latinskih molitev še niso bile uporabljene ter bi zaradi okornosti prevajalcev sploh nikoli ne prešle v kiriljevo rabo; je li iz zakladnice cerkvenoslov. kiriljevnega jezika uvedla takšne besede, ki Panoncem niso bile docela tuje, a vendar v taki zvezi nenavadne. Saj vemo, da znanje sorodnih narečij in kiriljeva spoznanja veliko pomaga za boljše spoznavanje in uporabljanje domačega jezika. V tem pa sta bila sv. Ciril in Metod velika mojstra.

Češki slavist Vondrák je precej besed in oblik frisiških spomenikov smatral za moravske (moravizme). Novejša raziskave pa dokazujejo, da so mnogi izmed dozdavnih moravizmov znani tudi drugim slovanskim (tudi slovanskim) narečjem. Strokovnjak Kuljabin trdi, da je številno moravizmov v okviru cerkvene slovanščine malenkostno, ničev (ništavan broj).

Vsa cerkvenoslov. književnost pa je, kakor ime pove, cerkvene in bogoslovne vsebine. Podobno je starejša slovanska zgodovina tesno zvezana s cerkveno zgodovino in z bogoslovnimi vprašanji. Zato trezni zgodovinarji in jezikoslovci raznih narodov in veroizpovedi iskreno žele sodelovanja bogoslovnih znanstvenikov. Ti morajo biti tudi podpiranež vabili in vleklji v svoj krog, vabili na mednarodne znanstvene kongrese in k sodelovanju pri mednarodnih znanstvenih podjetjih. V tej družbi in v tem delu sem naposled dožgal novo rešitev težkega vprašanja o drugem frisiškem spomeniku.

Po dvajsetletnem proučevanju cerkvenoslov. književnosti in po prevajanju njenih spomenikov na slovanski in latinski jezik sem zaslutil, da se II. frisiški spomenik šele v tem okviru pokaže v jasnejši luči. Skromne izsledke sem najprej objavil v latinskem delu o Žitjih Konstantina (Cirila) in Metodija (Acta Academiæ Velehradensis, Olomouc 1941), nekaj malega v zadnjem zvezku Glasnika Muzejskega društva, natančneje pa v novi knjigi Zarja stare slovanske književnosti. V tej knjigi sem pokazal, da se vpliv Cirilove književne šole razodeva predvsem v književnih (govorniških) oblikah in v verski (bogoslovni) miselnosti, v posameznih besedah pa seveda le v zgornji označenih mejah.

Med take značilne besede in oblike štejemo tudi izraz ded v začetku II. frisiškega spomenika: Če bi naš ded (Adam) ne bil grešil. Besede ded nikakor ne smatram za moravsko; v Glasniku MD sem razločno poudaril, da je panonska in občno-slovanska. Ne soglašam z Vondrákom, ki je del svojega dokazovanja zgradil na razlikovanje med izrazoma ded in preded. Razmerje med pradedom in prededom pa spada med začetniška vprašanja staroslovenske slovnice.

Izraz ded (preded) je v zvezi z Adamom cerkvenemu slovanskemu jeziku sam po sebi prav tako nenavaden kakor slovanskemu. Umeven pa je v okviru poljudnega Cirilovega bogoslovja. Ciril

se je namreč Hazarom pod Kavkazom in Slovanom pod Tatrom predstavljal kot Adamov vnuk, kakor sem pojasnil v knjigi. V Cirilovem staroslov. življenjepisu je to prav živo osvetljeno. Klimentu Bolgarskemu, neposrednemu Cirilovemu učencu, je ta zveza še vsakdanja. Ni pa sprejeta niti v Cirilov svetopisemski prevod, niti v bogoslužje. V sv. pisnu se patriarhi (očaki) imenujejo očete, oči. Pavlov izrek o pradedu (protopator) Abrahamu je v Cirilovem prevodu preveden z izrazom otec (Rim 4, 1). V sinajskem staroslov. obredniku (evhologiju) se Abraham enkrat pač imenuje naš praded; podobno beremo tudi v drugih starejših episah, a zelo redko. V slovansko bogoslužje to izražanje ni prešlo. V vzhodnem bogoslužju praznujejo nedeljo pred Božičem spomin patriarhov Abraham, Izaka, Jakoba i. dr.; v tej vrsti tudi Adama (in Evo). A imenujejo jih očete — oče, čeprav v grškem izvirniku stoji izraz propator, praoče, praded. To praznovanje sega nazaj v 9. stoletje, zabeleženo je v Asemanijevem glagolskem evanangeliju, ki po svoji predlogi sega v 10. posredno mor-da celo v 9. stoletje. Sedanje cerkvenoslov. besedilo jih imenuje praoče.

Začetek II. frisiškega spomenika je torej ohranil Cirilov izraz, ki je v tej zvezi tuj ne le za slovansko izražanje, temveč se je tudi v cerkveni slovanščini toliko bolj izgubljial, kolikor bolj se je oddaljevala od 9. stoletja. A to ni moj glavni dokaz.

Veliko važnejše so izredno lepe in skoraj drzne književne, pesniške, govorniške oblike, ki jim je vtisnjen pečat močne osebnosti. To je zlasti Adamovo izgnanstvo od (iz) božje slave in njegovo solzno telo. Posamezni izrazi so vsi slovanski. Prva oblika (izgnanstvo od božje slave) se da tudi latinsko ali nemško izraziti, druga (solzno telo) pa nikakor ne. Če celotni obliki pa sta popolnoma osamljeni ne le v latinsko-nemški, ampak tudi v cerkvenoslov. književnosti. Solzno telo se pač ponavlja še v enem Klimentovem govoru, a je

doslovno posneta pa frisiškim spomeniku, v drugem Klimentovem govoru pa se ponavlja že spremenjena. Obe obliki sta tvorba velike osebnosti, kakor sem skušal dokazati v omenjeni novi slovanski knjigi.

Ko sem sestavljal tale članek za »Slovenca«, sem zasledil v stari grški krščanski književnosti zelo podobno opisovanje posledic izvirnega greha kakor v frisiškem spomeniku. Latinski, zlasti pa grški in ruski bogoslovni učbeniki med vzornimi opisi teh posledic navajajo besede Teofila Antiohijskega (iz 2. stoletja) v spisu Ad Autolycum 2, 25. Tu se navajajo iste posledice: trud, bolečina, skrb in naposled smrt. Izraz naposled kaže, da je naš strokovnjak Ramovš, edini med vsemi prevajalci, to v frisiškem rokopisu pokvarjeno mesto dobro zadel. Nekoliko vrst pozneje pa Teofil poudarja, da bi bil Adam mogoč večno živeti, če ne bi bil grešil. Ne trdim, da je besedilo frisiškega spomenika odvisno od Teofila. Samo to poudarjam, da ima živahna vzhodna krščanska književnost prvih stoletij v tej stvari frisiškemu spomeniku neprimerno podobnejše oblike nego kateri koli zahodni pisatelj. Pa tudi knjiga Modrosti (2, 23) in uvod Žitja Metodija daje toliko podlage, da vsak srednje izobraženi duhovnik lahko sestavi podobno besedilo, kakor ga nudijo latinski vzorci 7. in 8. stoletja.

F. Grivec.

Vsak Slovenec, ki le more naj naroči »Slovenčev knjižnicor.« — To je njegova kulturna in socialna dolžnost. Knjige lahko plačujete mesečno

Francesco Perri

71

Neznani učenec

Zgodovinski roman iz Kristusovih časov. Prevedel dr. Joža Lovrenčič

Ljudje okoli Varilije so se menili v svojem nemljivem jeziku in se smejali.

Končno so se začeli polagoma obrisi pečin jasneje črtati v sivini jutranjega neba, ki je postajalo modrikasto, in prišli so v nekako gozdno oolno, sredi katere se je dvigala kakor trdnjava skalnata kopa s strmimi, skoraj navpičnimi stenami. Ob udarjanju korakov se je spet začel izločati iz stolpa kak posamezen golob, potem pa se je odtrgala velika jata in se dvignila v zrak ter krožila nad drevjem kakor oblak.

Varilija je ob tem pogledu opogumila. Golob je Venerin ptič in pomeni dobro. Po teh pečinah je gneznilo na tisoče teh prijaznih ptic in se je po njih imenovala dolina »Golobja dolina«. Tu je postala pot nehotna in dva moža sta morala prijeti Varilijinega konja za brzdo in ga voditi, da se ne bi splašil ob prepadih in previsih.

Ko so prišli na ravnico vrh kope, je bil že dan. Odtod se je videlo tam spodaj v nežni barvi cvetočega lanu Tiberijskega morja, vse posuto z belimi jadrmi. Na drugi strani obale so se svetile ob vzhajajočem soncu hiše v Gergezi in Galadske gore v zlatem ozračju.

Na sredi ravnice je bilo kakih trideset mož ob kupu peščenjakov, ki so bili zloženi v četverkotni obliki in so polagali nanje drva.

Varilija je sklepala, da je to oltar. Drugi možje so zaspani prihajali iz votlin, ki ed zevali iz pečin v ozadju ravnice. To so bile proslule Arbeleke rupe.

Ko so zagledali sredi svojih tovarišev Varilijo, so zagnali strahoten krik, ki je prešel v nekako bojno peem. V trenutku so brlogi izbruhali kakih dve sto mož, ki so se vzklikajoč in počej zgrinjali okoli konja ulete Rimljanke.

»O, kako je blede,« je rekel nekdo, »in kako je očarujoča v noši Venerine svečenice. Eli... Eli!...«

»Je šlo vse dobro?«

»Vse dobro. V rokah imamo lepo srno Gratovega sina.«

»Eli... Eli!...«

»Stopi s konja!« ji je ukazal poveljnik tolpe, ki jo je ugrabila.

Varova hči ni marala razjahati. Z glavjarjem roparjev je hotela govoriti s konja, ob čemer naj bi spoznala, da nima v rokah kake navadne ujetnice, temveč dragoceno in nevarno talko.

»Pokličite svojega poglavarja,« je rekla. »Preden razjašem, želim z njim govoriti.«

Roparji so se ob njenem drznem vedenju nekoliko zmedli in si je niso upali siliti. Stali so okoli nje in jo gledali bolj radovedno kot sovražno.

Varilija je premagovala svoje razburjenje in ponosno gledala nanje, kakor bi se resnično ne bala, da se nahaja sredi neznanih ljudi. Vsi so bili močni možje pod štiridesetimi leti; mnogi so bili mladi, nepriljudni sicer, a lepi, kodrolasi in žarečih oči. V obrazu in po rokah so se poznali sledovi njihovega divjega življenja in tudi kaka brazgotina.

Odvledli so jo k Eleazarju, ki se je prikazal na vzhodu v osrednji votlini. Eleazar je bil hrust mogočne postave, čeprav je že prekorasil petdeseto leto. Brada sive barve, ki so jo že prepletale sive dlake, je obrobila njegov plemeniti obraz z orloveskim nosom in resnim in mirnim pogledom,

kakršnega imajo levi. Okoli glave je imel nekaj turban, kar mu je dajalo še posebno svečanost.

»Ti si glavar te tolpe?« je vprašala po grško Varilija, ko je bila pred njim in pokazala s svojo odločnostjo, kakor bi se čutila varno.

»Da, jaz sem glavar,« je odgovoril Eleazar. »Da, jaz sem jim ukazal.«

»In si dal ti tem ljudem povelje, naj me zgrabijo in pobijejo moje služabnike?«

»Če naj sodim po znamenjih, ki jih nosiš na obrazu in na čelu, si sužnja ali Venerina plesalka.«

»No dobro,« je Varilija omilila glas, »to olajša nekoliko tvojo krivdo. Jaz nisem ne sužnja ne Venerina plesalka. Rimljanke sem, prijateljica Klavdije Prokule, žene upravitelja Judeje, in hči Kvintilija Vara, ki je bil upravitelj Sirije. Daj me takoj odvesti na cesto proti Jeruzalemu, če nečeš, da te dam z vsemi tvojimi pokončati.«

Sledil je globok molk. Mirne Eleazarjeve oči so gledale Varilijo kakor gleda lev gazelo.

»Ti si torej hči Kvintilija Vara,« je rekel Eleazar. »Bilo bi mnogo bolje zate, če ne bi bila tega povedala. Ali veš, kaj je napravil tvoj oče Judom, ko je bil upravitelj Sirije? Dva tisoč jih je dal en sam dan križati. Posekati je ukazal vse cedre na Libanonu, da bi pripravili križe. Tisti Judje so dosegli še nemasčevani in za vse se bomo nad teboj masčevali.«

Varilija je poledenela kri. O tem groznem slučaju ni nič vedela. Sredstvo, ki si ga je zamislila, da bi prestrašila te ljudi, je bilo torej ne samo neučinkovito, temveč celo škodljivo. V očeh tega človeka je bilo toliko trde odločnosti, ki je izključevala sleherni možnost, da bi se dal oplasti.

»Torej si me dal zgrabiti, da bi se masčeval nad svojim očetom?« je vprašala Varilija.

»Nisem vedel, da si Varova hči,« je odgovoril Eleazar. »Vedel sem samo, da si bila ljubinka

Marka Adonija, sina Valerija Grata. In ker imam poravnati tudi z njim dolg račun, zato sem te dal zgrabiti. Pa te mi je pripeljal Bog Izraelov, ki je Bog masčevanja, v roke tudi za stare račune. Bodi zahvaljen, Najvišji!«

Potem se je obrnil k svojim.

»Brž, dečki, pohitite z žrtvami za jutranjo daritev, da se dvigne žrtveni dim v nebo pred Tistega, ki polaga naše sovražnike za podnožje našim nogam, potem pa bomo odšli na ponosno bčer Rima, ki nas skuša oplasti.«

Medtem ko je morala Varilija razjahati in jo je skupina mož na vidnem mestu zastražila, je krenil Eleazar z vsemi drugimi dostojanstveno k žrtveniku. Šest ovnov so bili zavlekli h grmadi in sam Eleazar je drugega za drugim zaklal. Kri, ki so jo zajeli v bakreno posodo, je glavar polil po drvah, pomočniki pa so medtem odri žrtve in jih razparali. Ko so očistili drob, je vzel Eleazar ledvice in salo, jih položil na grmado in ukazal zanetiti ogenj. Ko ee je začel plamen in dim prasketajoče dvigati pod nebo, ee je žrtvujoči še z nožem, od katerega je kapljala kri, obrnil proti vzhodu, dvignil roke in molil:

»O Večni, veselim se tvoje moči, uslišaj si željo mojega erca, tvoja roka je naša tvoje sovražnike.«

Nato so zakurili ognje, ovne so nataknil na eurove kole in jih pekli, a okoli ognjev so posvoje plesali.

»Eli... Eli!...«

Vrteli so se kakor obsedeni, ee prijemali za roke, tolkli z nogami pa jih spet dvigali in divje vzkrikali, kakor bi rezgetali. Varilija je bila strta. Kaj bodo napravili z njo ti ljudje, ko bo dionizičn omamnost njihovih pesmi in plesa dosegla svoj višek?

Obisk pri sultanu na Javi

Sprehod po čarobnem dvoru in razgovor z mogočnim javanskim gospodarjem

Znana nizozemska pisateljica Jo van Ammers-Küller, ki jo imamo tudi v slovenskem prevodu, je v nemškem listu opisala obisk pri javanskem sultanu v Djocji. Svoj obisk popisuje takole:

Sultan iz Djocje na Javi je potomec stoletja stare, mogočne javanske knežje rodbine. Njegov zakonik časti je jako lahko ranljiv in veliko je brezdno, ki loči njegovo vzvišeno osebo od drugih navadnih smrtnikov. Le malo visokih uradnikov v Indiji je večjih iz dolgoletnih izkušenj zamotanih ceremonij, ki spadajo k osebi in dvoru sultana.

»Skoda, da niste prišli nekaj dni prej, mi je dejala prijazna gospa rezidenta in mi prinesla zbirko albumov s posnetki raznih dvorskih slavnosti. In je povedala, da je bila nedavno taka slovesnost in da trajajo od osmih zvečer do šestih jutraj, ker ne sme nihče od gostov oditi prej, preden sultan ne odide.«

Glavna cesta Djocje na Javi vodi naravnost na veliki trg, kjer je z obzidjem obdani Kraton, to je mesto zase v mestu, kot Vatikan v Rimu. Pravilo so mi, da biva v Kratonu deset tisoč ljudi, ki so posredno in neposredno na razpolago sultanu. Komaj sem imela belo obzidje za seboj, sem začutila, kot da sem popolnoma v drugem svetu. Tudi to je Indija, vendar je življenje stalo tu najmanj tri sto let na svojem mestu. Vsi domačini — Javanci si morajo ob vstopu v Kraton sleči jopo (sarong), eaj jim v območju Kratonu ni dovoljeno hoditi drugače, ko da so do pasu goli. V uradnih prostorih se širijo velike dvorane z blestečim se podom iz marmorja. Sedež sultana je ločen z ograjo. Na velikem trgu stoji sveto drevo in v sredi, v omreženem prostoru, biva eveti slon. Pred verandno neke hiše sedijo ženske — stare in prav mlade — v vrsti. Nepremično ždi, imajo spodnji del obraza zastrti z ruto, in me s svojimi tihiimi očmi radovedno in nezaupno opazujejo. Ko sem jim pokimala, so mi resno in svečano odzdravile.

Sultan iz Djocje ima razen svojega velikega, lepega orkestra in svojih lastnih plesalk tudi posebno telesno gardo, 600 vojakov, ki so oblečeni v čudovito, pisano šaro, ki pravkar strumno koraka mimo mene. Moški, ki me je vodil, mi je pokazal jako važen predmet: zgodovinsko nosilnico, kjer je vtelesena oblast sultanata. Če jo nosijo okoli, tedaj pade ljudstvo pred njo na kolena, kot pred samim sultanom. V posebnem poslopju so mi pokazali sultanove vozove in njegovo osebno zlato kočijo.

Slednjič sva prišla k vratom, ki vodijo v vladarjevo palačo. Pred vzhodom so bili vojaki v nizozemski uniformi. Nad vrati je »singhron« grozeča maska, napol žival, napol človek, z ven molečim jezikom. Takih mask je vsa Indija polna. Sporočili so moj prihod in ko sem

nekaj minut čakala, je prišlo polno radovednežev in so molče nepremično zijali vame. Nenadoma pa, kot bi zapihal sunek vetra, so se priklonili do tal. Naglih korakov je prišel k meni mlad mož. Vrh temnega saronga je imel črno evitleno jopo in za širokim svilenim pasom je tičalo zlato bodalo. Zagledala sem pameten obraz in dvoje temnih oči, ki so me pogledale skozi zlate naočnike. Nagovoril me je v nizozemščini, da ga veseli spoznati me, ker da je z mojim sinom vred študiral v Delftu na Nizozemskem.

Delft pa tehniška visoka šola... sredi Kratonu... Stopam s prestolonaslednikom skozi »najsvetejši« sultanovih palač, mimo čudne mešanice hiš in vrtov, mimo galerij, ki so njih okna vsa zaprta s polknicami, vendar sem dobro čutila, da na stotine parov oči kuka name skozi špranje. Ali mi niso pravili, da ima sultan 60 žena? Ali celo 80? S prestolonaslednikom sva kramljala o Delftu, o Nizozemski, medtem pa so na levi in desni padale v pesek temne postave. Spomnila sem se, da je v Delftu zmeraj študiralo mnogo sinov bogatih Javancev ali domačih sultanov, ki so živeli kot drugi dijak in jim seveda ni nihče izkazoval »božanskih časti«.

Stopiva na neko galerijo in skozi odprta vrata prihaja nasproti majhen, vitek mož. Le kako da sem si bila mislila, da mora biti sultan iz Djocje velik in debel? Nemara zato, ker sem videla na slikah, da so bili takji sultani zmeraj debeli in vsi polni draguljev in svetinj. Nisem utegnila napraviti dvorskega poklona, zakaj dal mi je takoj roko. Toda prestolonaslednik je s spoštljivo kretnjo dvignil sklenjene roke do čela, preden je nagovoril očeta in me predstavil.

Sultan je bil oblečen v temnobarv sarong in v jopo iz rožastega bombažnega blaga, ki je bila polna otroških rdečih in rumenih cvetk. Jopa je imela ozke rokave in visok stoječ ovratnik, ki je v njem njegova dolga, ozka brada skoraj izginila. Nobenega prstana ni imel, nobenega dragulja, nobenega okraska, kar me je zares razočaralo. Njegov sin je ves čas v veliki ponižnosti stal zraven in je vsak očetov stavek ponovil s sklonjenimi rokami. Sultan ni sedel na zlatem prestolu, ampak na prav navadnem stolu v prav navadni, dasi bogati sobi. Pa je bil vendar tu mali gospod vladar, kar ee je izražalo v sleherni njegovi kretnji, v njegovih potezah in v barvi njegovega glasu. Njegov nasmeh je bil očarljiv, v nagubanem obrazu so bila usta kar mladostna in v njegovih ozkih, rjavih očeh se je izražalo zaničevanje do ljudi. Izpraševal me je o mojem pisateljevanju in me vprašal, ali mi je znano, da se zgodovine nizozemskih pisateljev prav nič ne strinjajo z javanskimi kronikami. Medtem ko mi je princ prevedel te besede, je

segla ozka sultanova roka po nekem, v rdečo ruto zavitem predmetu, ki je bil zraven njega na marmorni mizi. Odmotal je rdečo ruto in prikazala se je debela knjiga, vezana v usnje.

»Tale,« je rekel prestolonaslednik, »je knjiga, ki jo je episal moj oče in je zgodovina naše rodbine. Ilustriral jo je neki umetnik, ki živi na našem dvoru.«

S skrbno, skoraj nežno kretnjo je sultan odprl knjigo. Besedilo je sestojalo iz risanih črk, pod njim pa je bila na vsaki strani akvarelna slika v pisanih barvah in zlatu. Vse figure so bile v javanskem slogu. Človek, ki je ilustriral to sultanovo knjigo, je brez dvoma velik umetnik in zvest služabnik svojega vladarja. List za listom je sultan odpiral pred menoj in mi z mehkim glasom razlagal besedilo, ki mi ga je prestolonaslednik z vdano potrpežljivostjo prevajal. To so bila sama junaška dejanja, napadi hudobnih demonov, ki so bili vsi z nadčloveško hrabrostjo odbiti, neumljeno obsojeni in dalje ženske, ki so junaka s ponižnostjo in nežnostjo občudovale. Krog mene je bila neznanska tišina Kratonu, sonec se je v zlatu in vročini blestelo na belih stenah, zdaj pa zdaj je neslišno šinila postava mimo, časih je zapihljal veter skozi rastlinje in zdaj in zdaj se je oglašil ptiček v kletki pred vzhodom. Pred menoj pa je sedel potomec teh bogov in vladarjev s svojim usodnim obrazom, očarljivim smehljajem in globokim pogledom. Tu je čas stal stoletja dolgo, ter je »zgodovina« še pravljica iz »Tisoč in ene noči«, poslednja pravljica v svetu časopisov, radijev in filmov...

Knjiga je bila debela; brez dvoma je obsegala več sto strani in bila sem v hudih skrbih. Dejali so mi bili, da moram jaz končati

Mali oglasi

Prodamo

1a »Blondoe«

pomaranče v košarah po ca. 17 kg napruden na Jaznečevi cesti, št. 12 po 4.70 lir za kg. Kličite telefon št. 27-14.

Službe

Dobe:

Služkinjo

za vsa hišna dela, pridno in pošteno iščemo. - Nastop 1. marca. - Strelška ulica 32-I.

Zahvala

Za vse izraze sočutja, ki smo jih prejeli ob kruidki izgubi naše predrage mame in stare mame, gospe

Znanc Ane

se tem potom najiskrenejše zahvaljujemo vsem. Posebno zahvalo smo dolžni prečast. gospodu župniku Bergant Antonu iz Šmihela za vso dušno tolažbo, ki jo jim je nudil za časa njihove dolge bolezni. Prav prisrčna hvala tudi ostali častiti duhovščini iz Šmihela in oo. frančiškonom iz Novega mesta, zlasti preč. g. p. Ciprijanu, ki jih je v boleznih večkrat obiskal. Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pa izrekamo za izkazano poslednjo čast iskreni: Bog plačaj!

Novo mesto, 24. februarja 1942.

Zalujoči Znančevi.

Oporoka osmih bojnikov

Ko je izbruhal te besede, Kennedy odide iz salona, vrata pa tako zaloputne za seboj, da se vojvodova mati vsa prepadena stresla.

Nekaj minut nato pa je inspektor Kennedy že prišel iz dežja pod kap. Zunaj so ga namreč nenadno od vseh strani obdali poročevalci, ki so okoli dvorca že dva dni roljili kakor ose okoli medenega štruklja. Kennedy je sicer močno cenil časopisno silo in se je z njenimi zastopniki splošno dobro razumel. Ko pa je eden izmed gospodov dejal, da iz tistih špilj, ki jih zdaj vsak dan dobivajo namesto pričakovanih klobas, res ne morejo skuhati nobene juhe, ki bi bila kaj prida, takrat pa je Kennedy na vso moč vzrojil in si pošteno dal duška. Saj je bil takega duška tudi potreben.

Ko so se vrata za Kennedyjem zaprla, lady Finsbury skozi lorgnetto pogleda odvetnika.

»Kako prostaški človek je ta inspektor!« pravi.

»Svojo dolžnost izvršuje, my lady.«

»Ali je tudi to njegova dolžnost, če pa o mojem sinu govori take prostaške besede kakor je beseda srček?«

»On mora preiskovati, my lady — in zoper postavo ravna, kdor bi ga v tem hotel ovirati.«

»Ali mar s tem hočete morda reči, da sem storila kaj zoper postavo? Dozdeva se mi, da ste prekorajčili svojo kompetenco, gospod Crew!«

Preden odvetnik na ta napad more kaj odgovoriti, se na srečo odpro vrata, skozi katera vstopi Hammond, poln voeselega smeha.

My lady se brž obrne kakor razkačena tigrica, da takoj plane na novo žrtev. Ko pa spozna Hammonda, se njeno obličje kar spremeni.

»Ah — Vi ste mladi mož? Kje pa ste bili danes in včeraj? Slišim, da Vam je Lloyd zaupal nalogo, da najdete demante!«

Hammond se ji lahno prikloni: »Naravnost s Stanfordskega gradu prihajam, my lady. Bržkone ste v listih že čitali, da je bil tam oskrbnik umorjen. Slutim, da je ta zločin v zvezi z vojvodovim umorom. — Ali ste poznali Thompsona, gospod Crew?«

»Poznal, dasi le površno. Pred letom dni sem nekoč z vojvodom bil tam v gradu. Imela sva dočela praven opravke. Oskrbnik se mi je zdel... hm... nekaj posebnost. Njegov pogled je imel nekaj fantastičnega, če smem tako reči. — Kako pa, da ste se tako naglo premislili ter se odpeljali na grad Stanford? Kakor da bi imeli šesti čut, gospod Hammond.«

»Naj po pravici povem, da nikakor nisem pričakoval da bom siromaka našel mrtvega.«

»Ali ste mrliča res našli v tako skrivnostnih in dramatičnih okoliščinah, kakor je bilo popisano v jutranji izdaji »Stara?«

»Moj prijatelj Stuart, ki je tisto poročilo spisal, pač rad nekoliko pretirava, kakor vsi časnikarji. Nekam skrivnostno je pa vendarle bilo.«

Lady Finsbury sunkovito vstane ter odsumi iz salona, zraven prijazno pogleda Hammonda ter malomarno pokima odvetniku.

»Stari dami sem se malo zameril,« se nasmehe Crew, ko so se vrata za njo zaprla. »Poskušal sem ji pojasniti, da inspektor Kennedy izvršuje zgolj svojo dolžnost, ampak ona ga pač ne mara.«

»Ali se je medtem, kar mene ni bilo, kaj posebnega zgodilo?«

»Koliko sreče je inspektor s svojo preiskavo imel, tega seveda ne vem. Sicer pa so danes odprli oporoko. V njej ni bilo nikakih presenečenj. Tudi mrličski ogled je dopoldne že bil.«

»Kaj pravi uradni izrek?«

»Kakor smo pričakovali: Umor v zvezi z ropom, izvršen od enega ali večih neznanih ljudi.«

»Brezlično iskanje Cambella bržkone tudi ni ni bilo uspešno?«

»Tudi ne. Že večkrat sem ga brezlično iskal, pa vselej brez uspeha. Cemu naj bi se Cambell — če seveda še živi — zdaj čez celih devetnajst let kar na lepem ogasil? Sploh pa se mi vse skupaj dan na dan zdi večja uganka. Zato ubogemu inspektorju nikakor ne zavidam njegove naloge, ki mu jo lady Finsbury še, kolikor je le mogoče, otežuje. Zdi se, kakor da bi pozabljala, da gre za smrt njenega svaka, katero skuša inspektor baš razjasniti. Razbita vaza jo je mnogo bolj potrla kakor pa umor. Prav nič bi se zato ne čudil, ko bi svojo sina pregovorila, naj si najame drugega pravnega svetovalca, češ da tak mož, ki razbija dragocene vazne, ni sposoben Stanfordom premoženje upravljati.«

Hammond se na ves glas zasmeje.

»Sem že opazil, da je my lady dama, ki ima sila izrazite predsodke ter na vso moč razvite simpatije in antipatije. — Ali je med gosti sicer vse v redu, gospod Crew?«

»Mislim, da je. Kaj pa vi? Ali boste Lloyda ubožali za tistih šest tisoč funtov?«

»Bom.«

»Vidim, da vas občutki manjvrednosti ne mučijo,« nekam porogljivo omeni odvetnik. »Vsekakor vam voščim najboljši uspeh. Sodim pa — če bo v tej res več ko skrivnostni zadevi dosegel kdo kak uspeh, ga boste prej vi, kakor pa dobri inspektor.«

»Kaj takega pa je težko napovedati, gospod Crew,« kratko odvrne Hammond. »Inspektor je prav dober kriminalist. Ali ste ga kaj videli?«

»Odšel je iz salona malo minut prej, preden ste vi prišli. Najbrž je odšel v park ali pa v zimski vrt.«

»Hvala. Ga že najdem. Ali za zdaj ostanete tukaj? Zato vprašam, če bi vas moral prositi kakoga pojasnila.«

»Za zdaj še ostanem. Seveda se moram z mladim lordom Finsburyjem — prav za prav z njegovo materjo, ki si je povsem neupravičeno prilačila vso oblast v hiši — še marsikaj domeniti in urediti.«

»Kar dobro! Morda vas kdaj kasneje še obiščem, gospod Crew.«

Hammond stopi okoli hiše, a inspektorja ne najde. Ko pa zavije okoli ogla, ga sreča polkovnik Westfall, ki se mu menda na vso silo mudi.

»Dober dan gospod polkovnik!« ljubeznivo pozdravi Hammond.

»Dober dan, gospod Hammond! Ali ste kaj videli gospoda inspektorja Kennedyja?«

»Nisem ga videl, tudi jaz ga iščem, gospod polkovnik.«

»Hm! Pravkar sem dobil zelo čudno pismo...«

V sredi stavka umolkne.

»Le kar naprej pripovedujte, gospod polkovnik. Pravkar ste dobili pismo...?«

»Kaj pravite?« Hammond je kar nazaj vrglo.

»Da — Leslie Cambell, tisti, ki je bil izginil.«

»Razumem, gospod polkovnik. Oprostite mi pa, če me je prvi hip to malce razburilo.«

»Tudi meni se ni bolje godilo, vam rečem.«

»Rad verjamem — čez dvajset let! Ali imate morda pismo pri sebi, gospod polkovnik?«

»Imam ga, ne vem pa, ali bi bilo prav, ko bi vam pismo pokazal, gospod Hammond. Saj vi niste zastopnik policijske oblasti.«